

PROIECT

**Analiză privind funcționarea
sistemului de pensii în România**

CUPRINS

Capitolul I Sistemul de pensii în România

- 1.1. Scurt istoric al evoluției sistemului de pensii din România după 1990
- 1.2. Structura sistemului actual de pensii

Capitolul II Sistemul de pensii private

- 2.1. Performanțe ale pieței pensiilor private din România
- 2.2. Pensiile obligatorii administrate privat (Pilonul II)
- 2.3. Pensiile private facultative (Pilonul III)
- 2.4. Elementele de siguranță ale sistemului de pensii private
- 2.5. Impactul pensiilor private asupra creșterii economice

Capitolul III Sustenabilitatea pe termen lung a pensiilor

- 3.1. Caracteristici generale
- 3.2. Proiecții pe termen lung

Capitolul IV Perspective privind influența fondului de pensii administrate privat asupra datoriei guvernamentale

ANEXĂ

Capitolul I Sistemul de pensii în România

1.1. Scurt istoric al evoluției sistemului de pensii din România după 1990

Sistemul de pensii din România, moștenit de la sistemul socialist, a fost un sistem atipic, comparativ cu vasta majoritate a sistemelor de pensii din Europa. El nu s-a referit numai la pensii, ci a integrat multe tipuri de prestații pe termen scurt, cum ar fi: maternitatea, concediile medicale, concediile de creștere și îngrijire a copilului, decesul etc. Mai mult, până în anul 1991, bugetul de asigurări sociale reprezenta un capitol al bugetului de stat. Necesitatea reformării acestui sistem a făcut ca, mult mai greu și întârziat față de majoritatea țărilor din zonă, în perioada 1990–2011 să se realizeze patru etape de reformă a sistemului de pensii.

1.1.1. Etapa I de reformă – 1990-2000

Această etapă nu poate fi considerată ca o reformă cuprinzătoare a sistemului, având în vedere atât urgența, cât și nivelul de cunoaștere a celor ce trebuiau să o realizeze. De aceea au fost luate o serie de măsuri legislative, dintre care unele au fost pozitive pentru sustenabilitatea financiară a sistemului, altele au constituit mai mult măsuri populiste, de sprijin a unor categorii de populație sau de evitare a unor mișcări populare.

Între măsurile pozitive se pot menționa:

- separarea bugetului de asigurări sociale de bugetul de stat, în anul 1991;
- introducerea unor contribuții diferențiate în funcție de grupa de muncă (în România existau trei grupe de muncă. Primele două dădeau posibilitatea ieșirii anticipate la pensie cu până la zece ani (grupa I), respectiv cu până la cinci ani (grupa II)). Anterior, contribuția de asigurări sociale era aceeași, indiferent de grupa de muncă, deși salariatul beneficia de o reducere substanțială a perioadei de contribuție, implicit de o perioadă mai lungă de beneficiu, comparativ cu persoanele, care lucrau în condiții de muncă considerate normale.

Celelalte măsuri luate au realizat un echilibru, mai mult social decât financiar, dar au creat bazele dezechilibrelor ulterioare ale sistemului de pensii. Între acestea, putem aminti:

- ieșirea anticipată la pensie a celor care îndeplineau condițiile de stagiul de cotizare cu până la cinci ani înaintea împlinirii vârstelor standard de pensionare (55 de ani pentru femei și 60 de ani pentru bărbați). Ca urmare, în numai patru luni ale anului 1990 au ieșit la pensie peste 400.000 de persoane, realizându-se astfel primul dezechilibru important al ratei de dependență a sistemului de pensii;
- la puternica presiune a sindicatelor s-a revizuit legislația privind grupele de muncă, care a devenit mult mai permisivă. Astfel, în anul 1996, numărul persoanelor active încadrate în grupele I și II de muncă s-a ridicat la circa trei milioane, față de circa 300.000 de astfel de persoane înainte de 1990. Urmarea a fost faptul că, anual, peste numărul normal, demografic, de noi ieșiți la pensie, ieșeau la pensie anticipat, în plus, între 150.000 și 200.000 de persoane;
- introducerea în 1991 a noii legislații a șomajului și frica multora în fața acestei posibilități, pe fondul unei permisivități largi (în urma unor “plăți pe sub masă”) au

făcut ca numărul pensionarilor de invaliditate, în special a celor de gradele II și III să crească spectaculos;

- între 1990 și 2000 s-a înregistrat o creștere masivă a numărului de pensionari (cu o vârstă medie de sub 55 de ani) pe fondul scăderii puternice a numărului de contribuabili;
- singura soluție la îndemâna guvernului (în lipsa unei reforme rapide și coerente) a constituit-o creșterea substanțială a contribuției de asigurări sociale (de la 14% în 1990 la 35% în 2002). Chiar și în aceste condiții, bugetul asigurărilor sociale a început să înregistreze, încă din 1995 deficite. Acest lucru a fost favorizat și de creșterea evaziunii, dar și de facilitățile și reeșalonările admise de administrație, în special pentru marile întreprinderi cu capital de stat.

Concluzionând, rezultatele aplicării măsurilor de reformă a pensiilor din anii '90 se pot rezuma la:

- dublarea numărului total de pensionari și reducerea numărului de contribuabili la aproape jumătate;
- creșterea contribuțiilor pentru pensii de la 14% în 1990 la peste 30% în 2000;
- erodarea semnificativă a raportului pensie/salariu, precum și a puterii reale de cumpărare a pensiilor.

1.1.2. Etapa a II-a de reformă – 2001-2005

În aceste condiții, ca în majoritatea țărilor din Europa și din lume, și în România au început, încă din 1996, demersurile de concepere și implementare a unei reforme complexe și cuprinzătoare a pensiilor, care să conducă la echilibrarea și consolidarea sistemului public de pensii.

Ca urmare, în anul 2001 a intrat în vigoare Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, care a prevăzut în principal:

- creșterea vârstei standard de pensionare de la 57 la 60 de ani pentru femei și de la 62 la 65 de ani pentru bărbați, gradual, până în anul 2014;
- introducerea unei noi metodologii de calcul al pensiilor, care asigură o legătură strânsă între contribuții și nivelul beneficiilor, bazată pe un sistem de puncte, care ia în considerare veniturile realizate de-a lungul carierei;
- creșterea perioadei minime de contribuție pentru ambele sexe de la 10 la 15 ani, gradual, până în anul 2014;
- acordarea de puncte suplimentare, în vederea stimulării participării la piața muncii, chiar și după îndeplinirea condițiilor cumulative de pensionare.

Nici aplicarea acestor prevederi nu a condus la o creștere semnificativă a sustenabilității financiare a sistemului de pensii publice, dar a creat echitate în ceea ce privește beneficiile sistemului calculate în funcție de contribuții și a permis crearea unor baze de date a beneficiarilor și contribuabililor la sistemul de pensii.

1.1.3. Etapa a III-a de reformă – 2005-2010

Începând cu anul 2005 a fost realizată a III- a etapă de reformă a pensiilor care a constat în:

- finalizarea și implementarea legislației privind cadrul multi-pilon de pensii, în mod special crearea Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private (CSSPP), implementarea pilonului II, reprezentând fondurile de pensii administrate privat și a pilonului III privind pensiile facultative administrate privat;
- consolidarea primului pilon, reprezentat de sistemul pensiilor publice. Un element cheie al acestei consolidări a fost eliminarea prestațiilor non-contributive din sfera de cuprindere a pensiilor publice, cum ar fi: plata pensiilor agricultorilor a fost transferată la bugetul de stat începând cu anul 2005; plata indemnizațiilor de creștere și îngrijire a copiilor sub doi ani și plata concediilor medicale au fost transferate bugetului de stat, respectiv bugetului asigurărilor de sănătate, începând cu anul 2006;
- recalcularea tuturor pensiilor aflate în plată la data intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000 (circa 4,5 milioane de pensii) în sistemul de puncte prevăzut de noua lege;
- introducerea pensiei sociale minime garantate, finanțată în întregime de la bugetul de stat. Pensia socială este plătită la circa 645.000 de persoane și se așteaptă ca acest număr să crească în anii următori. Începând cu iunie 2010 termenul „pensie socială minimă garantată” a fost înlocuit cu „indemnizație socială pentru pensionari”.

Prin realizarea acestei etape, sistemul de pensii din România se bazează acum pe trei piloni, trei surse de alimentare a prestațiilor privind pensiile, trei moduri diferite de administrare a fondurilor, o diversificare mult mai mare care poate asigura, pe termen mediu și lung, sustenabilitatea financiară a pensiilor și realizarea unui venit decent la vârsta pensionării.

1.1.4. Etapa a IV-a de reformă – 2010-2011

Analizele efectuate în anii 2008 și 2009 asupra posibilității de susținere financiară a sistemului public de pensii din România, în corelație cu efectele crizei economice și a evoluției demografice au scos în evidență că:

- numărul de contribuabili la sistemul public de pensii scade în continuare, rata de scădere în perioada 2010-2060 fiind estimată la peste 16% (5,65 milioane de contribuabili în 2009).
- numărul de pensionari în sistemul public crește în continuare, rata de creștere estimată pentru intervalul 2010-2060 fiind de peste 15% – peste 6,7 milioane de pensionari în 2050, respectiv peste 6,4 milioane de pensionari în 2060;
- deficitul bugetului asigurărilor sociale de stat se va accentua. Conform unor estimări ale Băncii Mondiale (noiembrie 2009), în urma consultărilor privind măsurile de reformă ale legii pensiilor din România, se evidențiază că la nivelul anului 2050, deficitul creat de cheltuielile cu pensiile din PIB, prin păstrarea sistemului actual, poate merge spre circa 12% din PIB;

- nivelul mediu al beneficiilor din sistemul public de pensii se va reduce cu circa 59% (pilonul I), pentru a menține sustenabil sistemul de pensii din punct de vedere fiscal (dacă vârsta de pensionare și structura actuală a sistemului nu se modifică);
- rata medie netă de înlocuire, se va reduce de la 48,9% în sistemul public guvernat de legislația de până în 2010, la 23% la nivelul anului 2050, dacă se optează pentru reducerea beneficiilor, în scopul menținerii echilibrului financiar al sistemului public de bază de pensii;
- va fi necesară creșterea vârstei de pensionare la nivele dramatice – 70 de ani, pentru ca sistemul de pensii să devină sustenabil din punct de vedere fiscal (fără a fi nevoie de transferuri de la bugetul de stat, toți ceilalți parametri ai sistemului public de pensii fiind păstrați neschimbați).

Pentru evitarea unor evoluții negative ale sistemului de pensii publice și pentru realizarea sustenabilității acestuia a intrat în vigoare Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, care, în principal, prevede:

- a) creșterea vârstelor standard de pensionare pentru bărbați și femei;
- b) creșterea vârstelor de pensionare pentru personalul din domeniul apărării naționale, ordinii publice și siguranței naționale;
- c) reevaluarea vârstelor standard de pensionare pentru persoanele ce vor fi integrate în sistemul unitar de pensii din magistratură, diplomatie, pentru personalul auxiliar din instanțele de judecată, funcționari publici parlamentari etc.;
- d) integrarea persoanelor aparținând sistemelor speciale de pensii în sistemul unitar de pensii publice;
- e) procedura de stabilire a valorii punctului de pensie;
- f) creșterea numărului de contribuabili la sistemul unitar de pensii publice cu cei care realizează venituri din profesii liberale, asociații familiale, manageri etc.;
- g) descurajarea numărului de pensionări anticipate parțiale;
- h) descurajarea pensionărilor de invaliditate abuzive, nejustificate medical;
- i) finanțarea indemnizației de însoțitor pentru pensionarii de invaliditate gradul I din bugetul de stat.

În 31 octombrie 2011, a fost publicată Legea nr. 187/2011 privind înființarea, organizarea și funcționarea Fondului de garantare a drepturilor din sistemul de pensii private. În termen de șase luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, administratorii de fonduri și furnizorii de pensii private care dețin autorizație de funcționare sunt obligați la plata primelor contribuții la fond.

Fondul are rolul de a garanta drepturile participanților și beneficiarilor la sistemul de pensii private și de a compensa astfel eventualele pierderi ale acestora, atât în perioada de acumulare a contribuțiilor, cât și după deschiderea dreptului la pensie, provenite din incapacitatea administratorilor sau a furnizorilor de pensii de a onora obligațiile asumate, oricât de mică ar fi probabilitatea apariției unui astfel de scenariu.

Administratorii de fonduri de pensii private, precum și viitorii furnizori de pensii private, în faza de plată, vor acoperi prin contribuții din fonduri proprii cheltuielile de funcționare ale fondului. Astfel, administratorii de fonduri și furnizorii de pensii private autorizați de CSSPP au obligația plății contribuției inițiale, a contribuției anuale, respectiv a contribuției majorate, după caz, la Fondul de garantare, precum și asigurarea plății resurselor financiare necesare pentru acoperirea cheltuielilor legate de administrarea și funcționarea Fondului de garantare. Contribuția inițială reprezintă echivalentul a 1% din capitalul social minim legal aferent autorizării pentru administrarea de fonduri de pensii private, respectiv autorizării pentru plata de pensii private; în timp ce calculul sumelor necesare contribuțiilor anuale se realizează prin metode actuariale.

Ultimul act normativ important privind reforma pensiilor este dedicat modului de plată a pensiilor private. Legea privind organizarea și funcționarea sistemului de plată a pensiei private, al cărui proiect se află în dezbateri publice, are drept scop crearea cadrului legal de plată a pensiei cuvenite participanților și beneficiarilor, după realizarea perioadei de acumulare. Proiectul stabilește, printre altele, reguli privind sistemul de plată a pensiilor private, categorii de pensii private; introduce principii prudențiale și cerințe minime de funcționare a furnizorului de pensii private.

Proiectul prevede înființarea și autorizarea fondurilor de furnizare a pensiilor private. Fondul de furnizare a pensiilor private va fi administrat de furnizorul de pensii private care deține autorizație de administrare a fondului, eliberată de CSSPP.

Regulile prudențiale, stabilite prin normele CSSPP, se referă, fără a se limita la: stabilirea direcțiilor principale de activitate și de dezvoltare ale furnizorului de pensii private, stabilirea politicilor contabile și a sistemului de control financiar, precum și aprobarea planificării financiare, stabilirea unor proceduri administrative și contabile corespunzătoare, de control și siguranță pentru procesarea electronică a datelor, precum și mecanisme adecvate de control intern, stabilirea de proceduri adecvate care să asigure separarea activelor și pasivelor.

Furnizorul de pensii private stabilește cuantumul pensiei private, prin calcul actuarial, pe baza activului personal net, aflat în contul participantului. Nivelul pensiei private se calculează printr-o evaluare actuarială prudentă, luându-se în considerare toate obligațiile de plată față de membrul fondului de furnizare a pensiilor private. Pensia privată poate fi: pensie viageră, pensie limitată sau alte tipuri de pensii reglementate prin normele CSSPP.

Resursele fondului de furnizare a pensiilor private se constituie din sumele provenite din activele personale nete ale membrilor, drepturile cuvenite beneficiarilor și nerevendicate în termenul general de prescripție, sumele provenite din investirea acestor venituri. Investițiile fondului de furnizare a pensiilor sunt foarte conservative, obiectivul urmărit fiind de a proteja fondul de variațiile negative ale pieței, asigurându-se posibilitatea plății pensiilor stabilite.

1.2. Sistemul de pensii în România – caracteristici și arhitectură

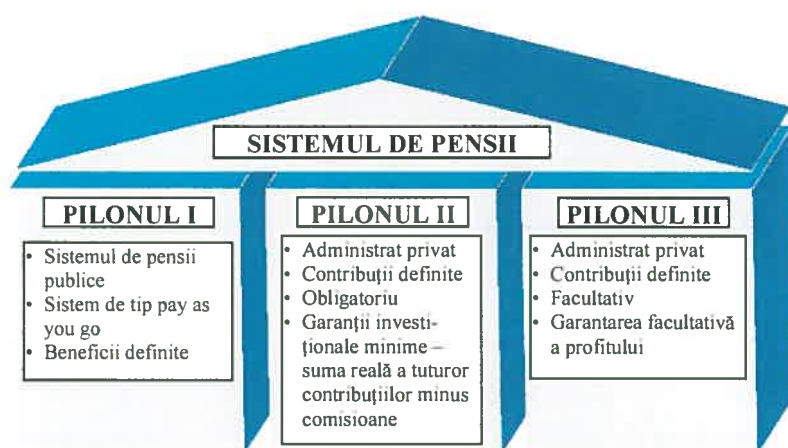
Sistemul de pensii din România este format din trei componente, și anume:

- sistemul de pensii publice (schemă de tip PAYG bazată pe solidaritate inter-generațională), cunoscut sub numele de pilonul I (funcționând în baza Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare);

- fonduri de pensii administrate privat (schemă cu contribuții definite; o parte a contribuției individuale din sistemul de pensii publice este acumulată în conturi individuale), cunoscute sub numele de pilonul II (funcționând în baza Legii nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, cu modificările și completările ulterioare);
- pensii private facultative (schemă cu contribuții definite, participare facultativă și conturi individuale), cunoscute sub numele de pilonul III (funcționând în baza Legii nr. 204/2006 privind pensiile facultative, cu modificările și completările ulterioare).

În afara componentelor menționate, sistemul de pensii din România cuprinde și sistemul de pensii al avocaților, introdus prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 221/2000 privind pensiile și alte drepturi de asigurări sociale ale avocaților, aprobată prin Legea nr. 452/2001, cu modificările și completările ulterioare.

Structura sistemului de pensii din România

Scurtă descriere a pilonilor sistemului de pensii din România

Reforma sistemului de pensii publice (pilonul I), în curs de implementare prin aplicarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, urmărește realizarea următoarelor deziderate:

- îmbunătățirea sustenabilității financiare a sistemului de pensii;
- menținerea standardelor de viață ale pensionarilor în plată – trecerea graduală la indexarea cu rata inflației;
- tratamentul corect pentru asigurații actuali (viitorii pensionari) – stabilirea pensiei potrivit contribuțiilor plătite, în funcție de creșterea salarială;
- reducerea pensionărilor anticipate;
- implementarea unor criterii mai stricte pentru pensia de invaliditate;
- simplificarea legislației referitoare la pensiile publice/integrarea regimurilor speciale;
- creșterea vârstelor de pensionare – promovarea tratamentului egal.

Sistemul de pensii publice este administrat de Casa Națională de Pensii Publice aflată în coordonarea Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale. Contribuția plătită pentru pensia publică reprezintă 31,3% din venitul salarial brut și este suportată de angajator (20,8%) și de angajat (10,5%).

Conform legislației în vigoare, vârsta standard de pensionare va crește gradual, astfel încât în anul 2015 să fie de 60 de ani pentru femei și 65 de ani pentru bărbați, iar în anul 2030 să ajungă la 63 de ani pentru femei, păstrându-se 65 de ani pentru bărbați. Pensiile publice se calculează pe baza punctelor individuale acumulate, care sunt determinate de raportul dintre salariul contribuabilului și salariul mediu.

Introduse în anul 2007, fondurile obligatorii de pensii administrate privat (pilonul II) sunt obligatorii pentru persoanele cu vârsta sub 35 de ani și facultative pentru persoanele din categoria de vârstă între 36 și 45 de ani. Contribuția la aceste fonduri a fost stabilită la 2% din venitul salarial brut pentru primul an, urmând să crească la 6% până la sfârșitul anului 2016 (cu o creștere anuală de 0,5%). În anul 2009 guvernul a decis înghețarea contribuțiilor la 2%, dar, începând cu anul 2010, calendarul de creștere a contribuțiilor către pilonul II cu 0,5% anual a fost reintrodus.

Fondurile obligatorii de pensii sunt administrate de nouă societăți private de administrare a pensiilor. Aceste societăți practică, conform legii, comisioane de administrare constituite din:

- până la 2,5% din contribuțiile plătite;
- până la 0,05% din activul net total al fondului de pensii.

Administrarea realizată se bazează pe separarea activelor fondului de pensii de cele ale societății de administrare, precum și pe utilizarea conturilor individuale ale contribuabililor.

Societățile de administrare a fondurilor de pensii sunt societăți private pe acțiuni, autorizate și supravegheate de Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private și nu pot administra decât un singur fond de pensii. Fondurile de pensii sunt constituite prin contract de societate civilă și trebuie să realizeze după trei ani de funcționare minimum 50.000 de membri.

Administratorii pot investi activele fondului de pensii numai în instrumente financiare stabilite de lege, și anume:

- instrumente ale pieței monetare – până la 20% din valoarea totală a activelor fondului;
- titluri de stat emise de România, state membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European – până la 70% din valoarea totală a activelor fondului;
- titluri de stat emise de Statele Unite ale Americii, Canada și Japonia – până la 15% din valoarea totală a activelor fondului;
- obligațiuni și alte valori mobiliare emise de administrația publică locală din România, statele membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European – până la 30% din valoarea totală a activelor fondului;
- obligațiuni și alte valori mobiliare emise de administrația publică locală din Statele Unite ale Americii, Canada și Japonia și comercializate pe piețe organizate – până la 10% din valoarea totală a activelor fondului;

- valori mobiliare tranzacționate pe piețe reglementate și supravegheate din România, statele membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European – până la 50% din valoarea totală a activelor fondului;
- titluri de participare emise de Banca Europeană de Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană de Investiții și Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare – până la 15% din valoarea totală a activelor fondului;
- titluri de participare emise de organisme de plasament colectiv – până la 5% din valoarea totală a activelor fondului.

Administratorii nu pot investi mai mult de 5% din valoarea totală a activelor fondului într-o singură societate și nu mai mult de 10% într-un grup de societăți.

Introduse în anul 2006, pensiile facultative (pilonul III) admit contribuția voluntară a persoanelor, aceasta fiind limitată la maximum 15% din venitul salarial brut.

Suma reprezentând aceste contribuții este deductibilă în limita unei sume reprezentând echivalentul a 400 de euro atât pentru angajat cât și pentru angajator. Vârsta standard de pensionare în cazul pensiilor facultative este de 60 de ani atât pentru bărbați cât și pentru femei, în condițiile plății a minimum 90 de contribuții lunare.

Administratorii privați (societăți de pensii, societăți de asigurări, societăți de management de active) autorizați și supravegheați de Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private pot administra unul sau mai multe fonduri de pensii facultative. Pentru administrarea celor 13 fonduri de pensii facultative existente în prezent, societățile de administrare percep comisioane de administrare formate din:

- până la 5% din contribuțiile plătite;
- până la 0,2% din activul net total al fondului de pensii facultative.

Fondurile de pensii facultative sunt constituite prin contract de societate civilă și trebuie să realizeze după trei ani de funcționare minimum 100 de membri. Administratorii pot investi activele fondurilor de pensii facultative numai în instrumente financiare stabilite de lege, așa cum se prevede și pentru fondurile obligatorii de pensii administrate privat.

Capitolul II Sistemul de pensii private

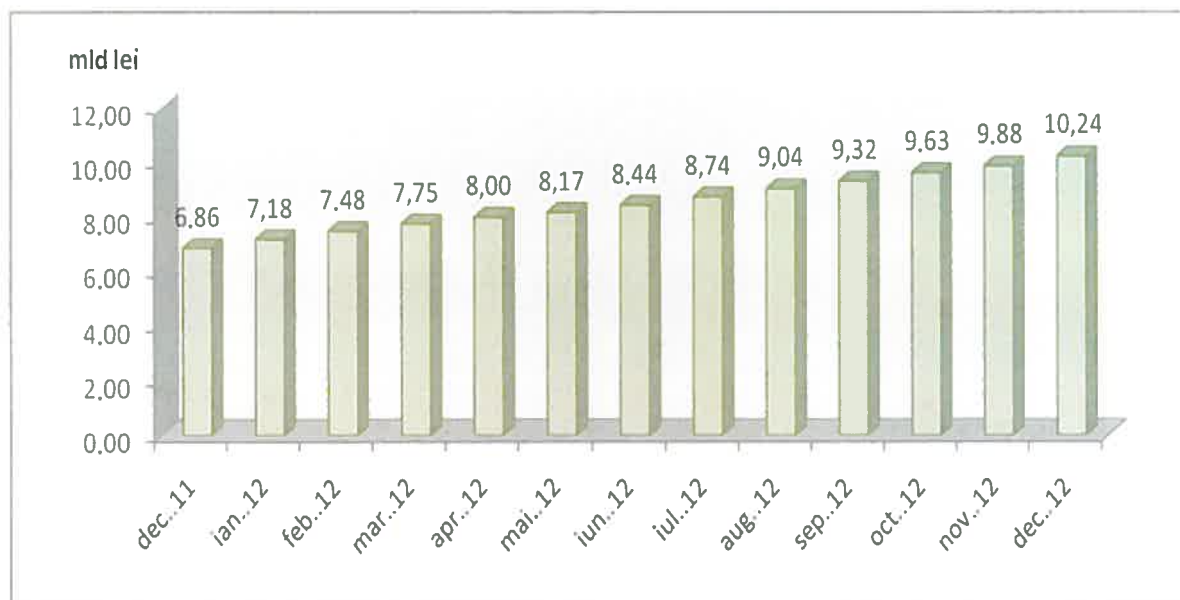
2.1 Performanțe ale pieței pensiilor private din România

Încetinirea creșterii economice a reliefat importanța sistemelor de pensii private. În ciuda scurtei istorii a sistemelor de pensii private în România (al treilea pilon începând din a doua jumătate a anului 2007 și al doilea pilon începând din mai 2008), dezvoltarea sa a fost de succes.

Activele totale aflate în administrare la nivelul întregului sistem de pensii private, incluzând cei doi piloni capitalizați – obligatoriu și facultativ – administrați privat, la sfârșitul anului 2012 erau de 10,24 miliarde lei (2,31 miliarde euro, BNR – curs de schimb 31 decembrie 2012), în creștere cu 49,39% față de sfârșitul anului 2011 (creștere cu 45,71% raportat la moneda euro).

Astfel, la sfârșitul anului 2012, activele totale reprezentau 1,74% din PIB, în timp ce valoarea înregistrată la 31 decembrie 2011 a fost de 1,19%.

Evoluția activelor totale ale sistemului de pensii private, 2011-2012

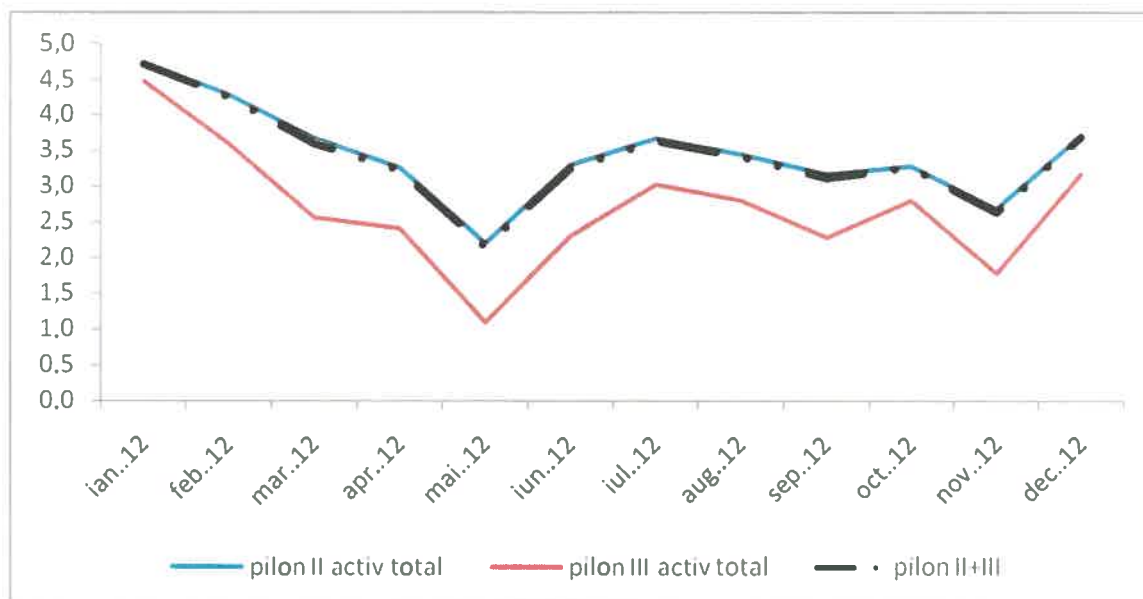

Sursa: CSSPP.

Activele totale ale fondurilor de pensii administrate privat au crescut pe parcursul anului 2012 într-un ritm superior creșterii înregistrate de activele totale ale fondurilor de pensii facultative, determinând nivelul înregistrat de activele totale din sistem.

În ambele cazuri, pilonul II și pilonul III, valorile cele mai mari ale creșterilor lunare ale activelor totale au fost înregistrate în lunile ianuarie și februarie 2012, iar valorile cele mai mici în lunile mai și noiembrie.

Creșterea lunară a activelor totale ale fondurilor de pensii private, 2012

Sursa: CSSPP.

Investițiile activelor aparținând atât pilonului II cât și pilonului III au condus la randamente bune, peste inflație în perioada analizată, după cum se poate observa din tabelul de mai jos.

Randamente ale pilonilor II și III

- (%) -

	PILON II	PILON III	RATA INFLAȚIEI
2007		4,4	6,6
2008	11,5	2,7	6,3
2009	17,7	15,8	4,7
2010	15,1	11,5	7,96
2011	3,66	2,17	3,14
2012	10,5	9,96	4,95

Sursa: CSSPP.

Sintetic, în România, sistemul pensiilor private a avut următoarea evoluție în perioada 2007-2012:

Pilon II

	2008	2009	2010	2011	2012
Participanți (mil pers)	4,53	4,91	5,19	5,52	5,77
Active nete (mil lei)	831,9	2384,4	4331,9	6416,36	9637,28
Fonduri de pensii și administratori (număr)	14 fonduri 14 admin	12 fonduri 12 admin	9 fonduri 9 admin	9 fonduri 9 admin	9 fonduri 9 admin
Pondere în PIB (%)	0,16	0,49	0,84	1,11	1,64

Sursa: CSSPP

Pilon III

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Participanți (mii pers)	50,1	150,8	187,2	221,6	260,4	292,15
Active nete (mil lei)	14,3	84,3	204,0	328,0	435,65	598,92
Fonduri de pensii și administratori (număr)	7 fonduri 5 admin	9 fonduri 7 admin	13 fonduri 10 admin	13 fonduri 10 admin	11 fonduri 9 admin	11 fonduri 9 admin
Pondere în PIB (%)	-	0,017	0,04	0,06	0,08	0,10

Sursa: CSSPP

2.2 Pensiile obligatorii administrate privat (Pilonul II)

Valoarea activelor nete înregistrată de fondurile obligatorii de pensii administrate privat a fost de 9,64 miliarde de lei (2,18 miliarde de euro, BNR – curs de schimb 31 decembrie 2012), cu 50,2% mai mare decât în decembrie 2011 (creștere cu 46,5% raportat la moneda euro).

Pilon II Active nete

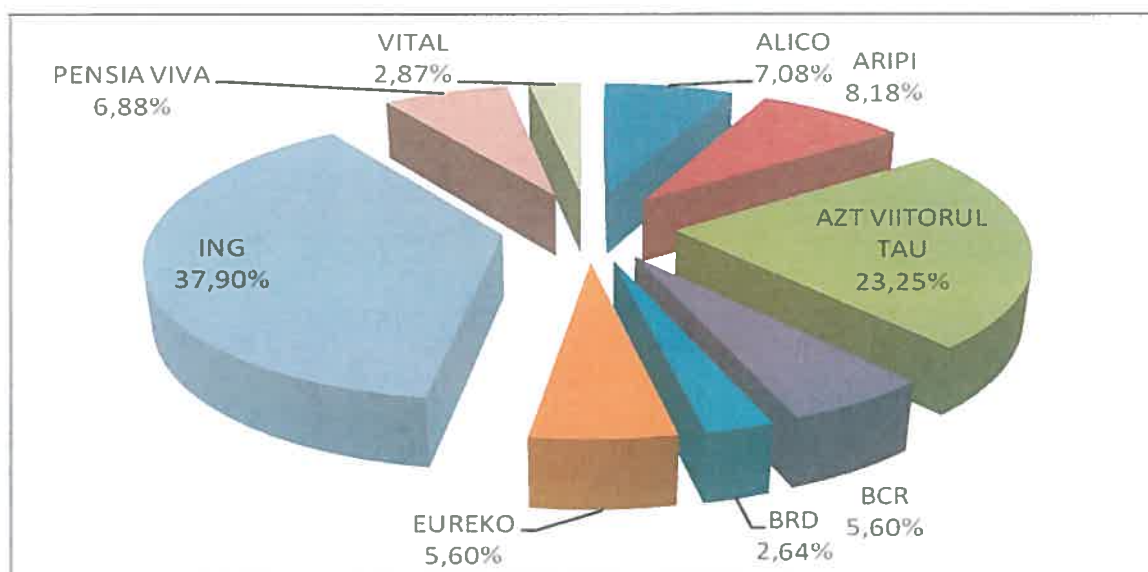
- (milioane lei) -

Fond de pensii administrat privat	31.12.10	30.06.11	31.12.11	30.06.12	31.12.12	Modificare procentuală dec. 2012/ dec. 2011	dec. 2012/ iun. 2012
ING	1.697,78	2.089,21	2.458,31	3.003,91	3.652,51	48,58%	21,59%
AZT VIITORUL TĂU	1.012,80	1.255,81	1.506,66	1.857,18	2.240,53	48,71%	20,64%
ARIPI	348,30	433,78	520,43	647,28	788,53	51,52%	21,82%
ALICO	306,45	379,62	454,29	562,80	682,37	50,21%	21,25%
PENSIA VIVA	284,74	357,29	432,49	540,88	662,96	53,29%	22,57%
EUREKO	237,49	297,07	358,53	445,83	539,29	50,42%	20,96%
BCR	221,86	281,33	341,42	432,73	540,12	58,20%	24,82%
VITAL	115,08	144,78	177,29	223,10	276,30	55,85%	23,85%
BRD	107,42	134,97	166,95	207,00	254,66	52,54%	23,02%
TOTAL	4.331,91	5.373,84	6.416,36	7.920,70	9.637,28	50,20%	21,67%

Sursa: CSSPP.

La 31 decembrie 2012, primele trei fonduri de pensii administrate privat (ING, AZT VIITORUL TĂU și ARIPI) dețineau 69% din total active nete.

Pilon II Cota de piață în funcție de active nete

Sursa: CSSPP.

La sfârșitul anului 2012, un număr de 5.772,51 mii de persoane erau înregistrate în Registrul participanților, în creștere cu 1,94% față de semestrul I al anului 2012 și cu 4,65% mai mult față de sfârșitul anului 2011.

Pilon II Număr participanți

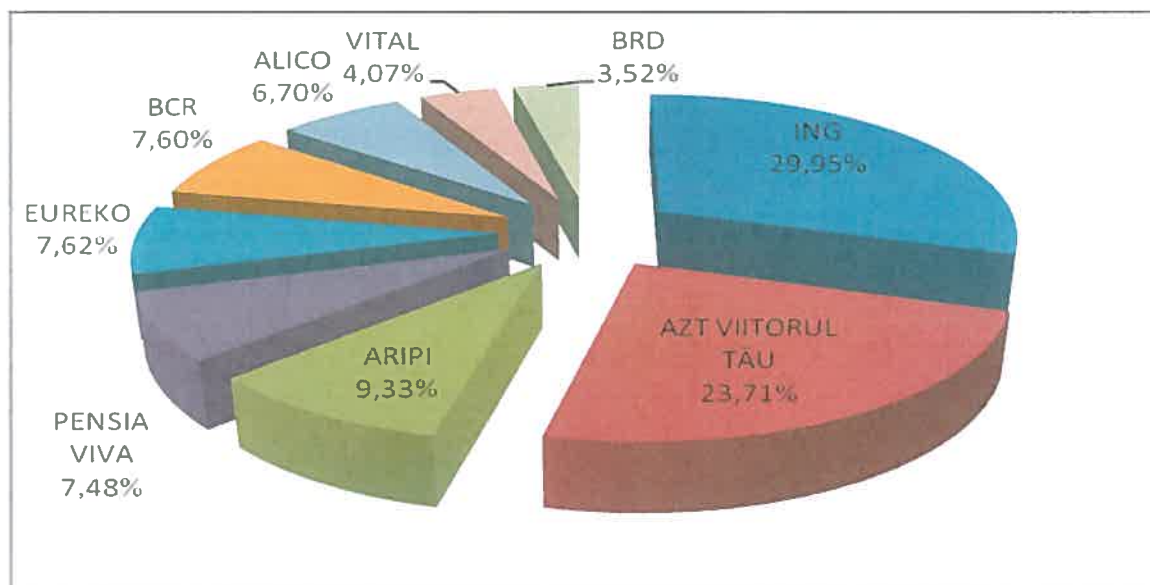
- (mii pers.) -

Fond de pensii administrat privat	31.12.10	30.06.11	31.12.11	30.06.12	31.12.12	Modificare procentuală dec. 2012/ dec. 2011	dec. 2012/ iun. 2012
ING	1.656,65	1.672,84	1.694,87	1.711,66	1.729,06	2,02%	1,02%
AZT VIITORUL TĂU	1.299,61	1.319,91	1.340,90	1.355,76	1.368,81	2,08%	0,96%
ARIPI	495,97	511,24	533,58	549,51	538,75	0,97%	-1,96%
PENSIA VIVA	382,67	395,70	413,97	429,29	432,04	4,37%	0,64%
EUREKO	368,48	383,16	404,73	421,29	439,60	8,62%	4,35%
BCR	337,08	356,09	388,84	410,61	438,97	12,89%	6,91%
ALICO	326,88	340,08	358,28	373,36	386,91	7,99%	3,63%
VITAL	176,40	189,10	206,52	221,44	234,93	13,76%	6,09%
BRD	142,62	156,70	174,35	189,59	203,45	16,69%	7,31%

Sursa: CSSPP.

Primele trei fonduri de pensii administrate privat (ING, AZT VIITORUL TĂU și ARIPI) dețineau, la 31 decembrie 2012, 63% din numărul total de participanți la pilonul II.

Pilon II Cota de piață în funcție de participanți

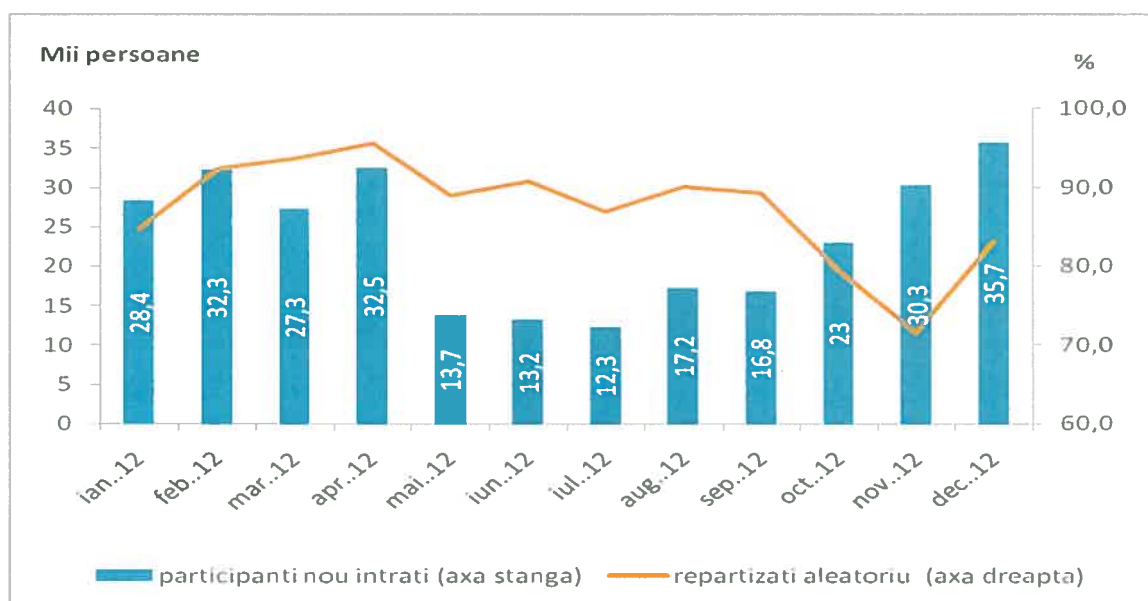

Sursa: CSSPP.

La sfârșitul anului 2012, valoarea medie a unui cont individual a fost de 1.728 lei, reprezentând 390 euro, 69% dintre participanți situându-se sub medie.

În total, în cursul anului 2012, CNPP a repartizat aleatoriu 245.590 de persoane, reprezentând 87% din numărul total de **noi participanți**.

Pilon II Număr participanți nou intrați și gradul de repartizare aleatorie

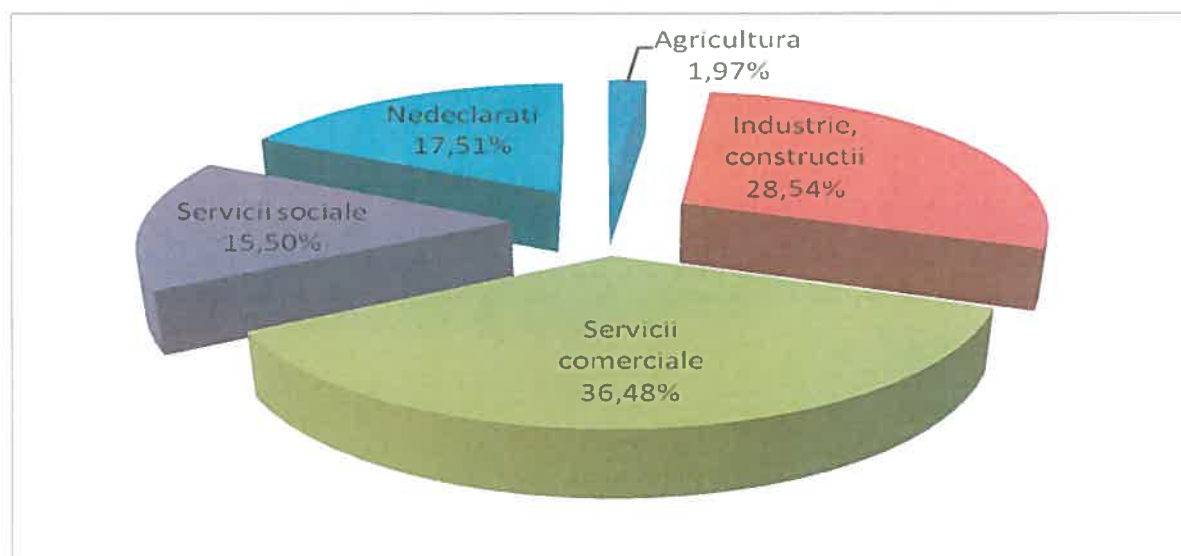

Sursa: CSSPP.

Așa cum se poate observa din figura de mai sus, în luna decembrie 2012, ponderea participanților repartizați aleatoriu reprezenta 83,2% din total participanți nou intrați în lună. În total, în perioada august 2008-decembrie 2012, în sistemul pensiilor administrate privat, au fost repartizate aleatoriu circa 1.390 de mii de persoane, reprezentând aproximativ 24% din participanții la sistem.

În ceea ce privește distribuția pe vârstă, în decembrie 2012, 55,09% dintre participanți aveau vârsta de până în 35 de ani și 44,91% vârsta de peste 35 de ani. Pe gen, distribuția a fost următoarea: 51,79% erau bărbați și 48,21% femei.

Pilon II Participanți – distribuție pe activități economice*) – decembrie 2012

*) Sectorul serviciilor comerciale cuprinde activitățile: comerț, hoteluri și restaurante, transport și depozitare, informații și comunicații, intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport, alte activități de servicii. Sectorul serviciilor sociale cuprinde activitățile: administrație publică (exclusiv forțele armate și asimilați), învățământ, sănătate și asistență socială, activități de spectacole, culturale și recreative.

Sursa: CSSPP.

La sfârșitul anului 2012, aproximativ 5,58 milioane de participanți erau înregistrați cu cel puțin o contribuție virată de la începutul funcționării sistemului de pensii administrate privat, în mai 2008. Comparativ cu iunie 2012, s-a înregistrat o creștere cu 2,70%, iar față de luna decembrie 2011 cu 5,66%.

În 2012, cele mai bine reprezentate activități economice au fost: serviciile comerciale, cu 36,48% și sectorul industrial împreună cu construcțiile cu 28,54% din totalul participanților. Cea mai slab reprezentată activitate a fost agricultura, cu 1,97% din totalul participanților.

În condițiile unei cote de contribuție de 3,5% din venitul brut realizat, în 2012 au fost virate către fondurile de pensii administrate privat 2,5 miliarde lei (0,6 miliarde euro), în creștere cu 26,6% față de anul 2011.

Contribuția medie pe participant în luna decembrie 2012 a fost de 60,85 lei, în creștere față de finalul anului 2011 cu 21,43%, influențat de creșterea cotei de contribuție în sistem la 3,5%.

Numărul participanților cu cel puțin o contribuție înregistrată de la începutul funcționării sistemului de pensii administrate privat a fost de 5,58 de milioane, reprezentând 96,61% din totalul participanților, peste nivelul de 95,68% din decembrie 2011.

Pilon II Contribuția medie/participant cu cel puțin o contribuție

Sursa: CSSPP.

Din punct de vedere valoric, la sfârșitul anului 2012, comparativ cu decembrie 2011, **activele totale** s-au majorat cu 50,17%. În structură depozitele bancare au înregistrat scăderi cu 32,36% și obligațiunile municipale cu 37,85%, în timp ce restul claselor de active au înregistrat creșteri de până la 72,67% (titluri de stat).

Pilon II Structură investiții – total

- (milioane lei) -

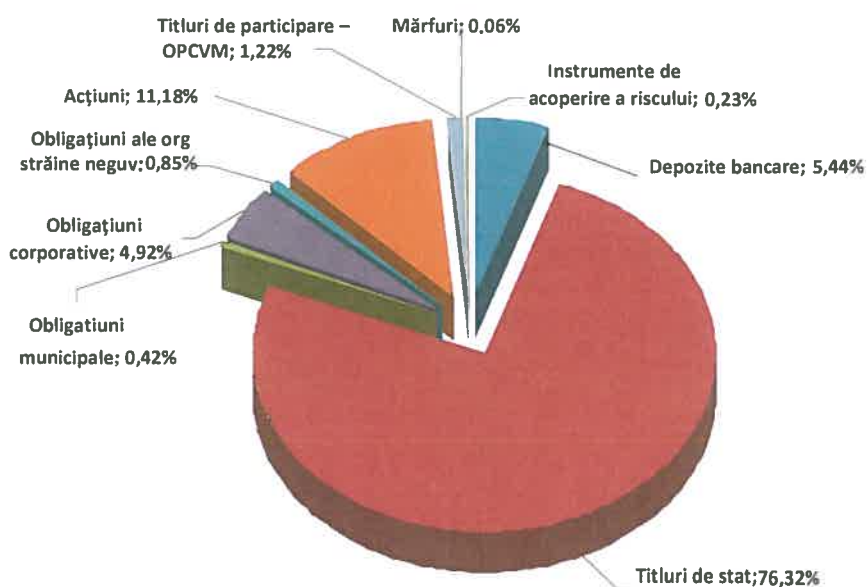
Nr. crt.	Instrumente financiare	31.12.2010	30.06.2011	31.12.2011	30.06.2012	31.12.2012	Modificare procentuală dec. 2012/ dec. 2011	Modificare procentuală dec. 2012/ iun. 2012
1	Depozite bancare	311,05	466,80	775,33	670,59	524,47	-32,36	-21,79
2	Titluri de stat	2.876,02	3.563,61	4.261,55	5.776,87	7358,51	72,67	27,38
3	Obligațiuni municipale	55,14	56,04	64,47	60,32	40,07	-37,85	-33,57
4	Obligațiuni corporative	476,77	449,91	457,65	409,97	473,93	3,56	15,60
5	Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale	73,72	69,91	81,10	76,40	82,43	1,64	7,89
6	Acțiuni	529,56	715,53	688,07	802,21	1078,23	56,70	34,41
7	Titluri de	22,66	49,56	82,93	94,60	117,31	41,46	24,01

Nr. crt.	Instrumente financiare	31.12.2010	30.06.2011	31.12.2011	30.06.2012	31.12.2012	Modificare procentuală dec. 2012/ dec. 2011	dec. 2012/ iun. 2012
8	participare – OPCVM	0,00	-	4,73	5,0	5,4	14,16	8,00
9	Mărfuri	1,27	-0,75	-0,75	-14,95	22,55	-	-
10	Instrumente de acoperire a riscului	-11,88	6,01	5,60	44,76	-60,65	-	-
	Sume în curs de decontare	4.334,30	5.376,61	6.420,68	7.925,78	9.642,25	50,17	21,66
	Activ TOTAL							

Sursa: CSSPP.

Astfel, în decembrie 2012, structura portofoliilor fondurilor de pensii administrate privat a fost următoarea:

Pilon II Structură investiții – decembrie 2012

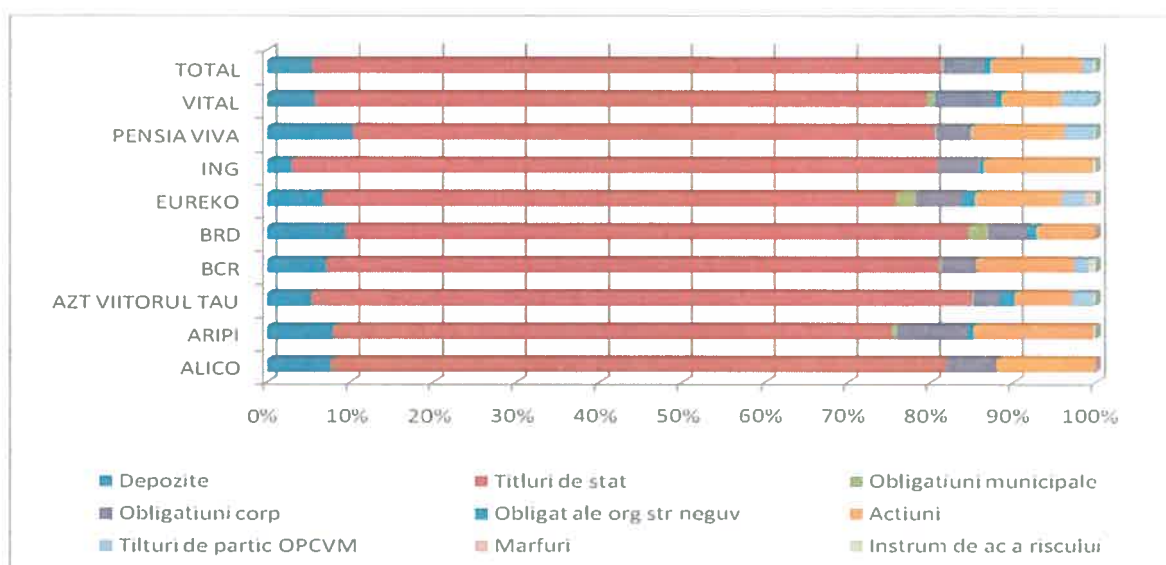
Sursa: CSSPP.

- Titluri de stat: 76,32% din total active, în creștere față de sfârșitul anului trecut (66,37%);
- Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 0,85% din total active, în scădere față de decembrie 2011 (1,26%);
- Obligațiuni municipale: 0,42% din total active, în scădere față de decembrie 2011 (1,00%);
- Obligațiuni corporative: 4,92% din total active, în scădere față de decembrie 2011 (7,13%);
- Depozite bancare: 5,44% din total active, în scădere față de decembrie 2011 (12,08%);
- Acțiuni: 11,18% din total active, în creștere față de decembrie 2011 (10,72%);

- Titluri de participare – OPCVM: 1,22% din total active, în scădere față de luna decembrie 2011 (1,29%);
- Mărfurile, cu o pondere de 0,06% în total active, au însumat 5,40 milioane de lei;
- Instrumentele de acoperire a riscului au reprezentat 0,23% din totalul activelor fondurilor de pensii administrate privat;
- Sumele în curs de decontare pentru achiziționare/vânzare active sau disponibilități în cont curent (apar cu semnul minus în raportare) reprezentau 0,63% din activele totale.

Fondurile de pensii administrate privat au avut structuri relative similare ale portofoliilor investiționale.

Pilon II Structura portofoliilor investiționale – decembrie 2012

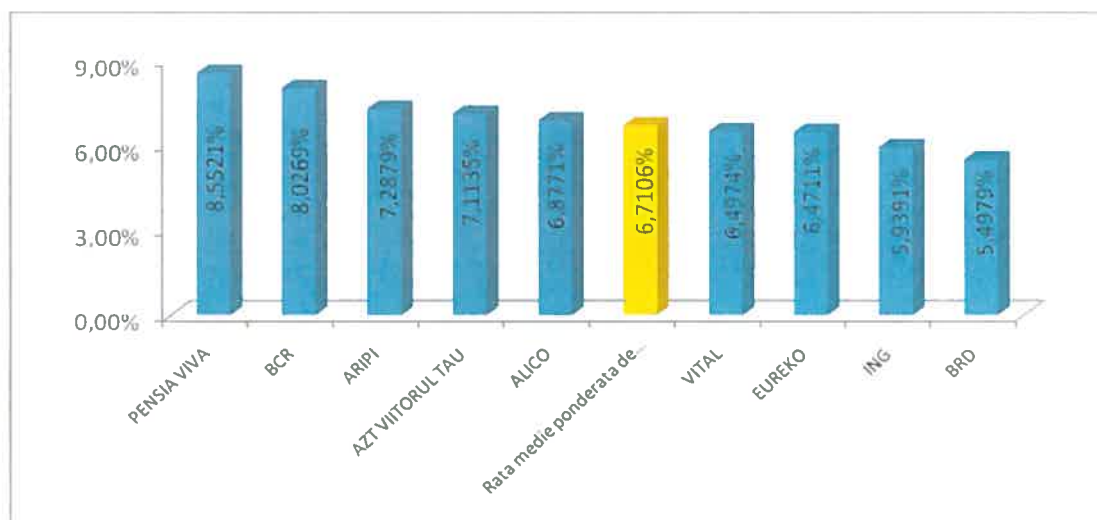
Sursa: CSSPP.

Conform cerințelor de transparență privind publicarea **ratelor de rentabilitate**, CSSPP calculează și publică pe site-ul propriu următorii indicatori de performanță: rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii private pentru ultimele 24 de luni, rata de rentabilitate a fiecărui fond de pensii private pentru ultimele 24 de luni și rata de rentabilitate minimă a tuturor fondurilor de pensii.

Astfel, indicatorii de performanță ai fondurilor de pensii administrate privat înregistrați în decembrie 2012 au fost:

- Rata de rentabilitate anualizată a fondurilor de pensii administrate privat cu *grad de risc dinamic*: ARIPI: 7,2879%;
- Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat cu *grad de risc echilibrat*: ALICO: 6,8771%, AZT VIITORUL TĂU: 7,1135%, BCR: 8,0269%, BRD: 5,4979%, EUREKO: 6,4711%, ING: 5,9391%, PENSIA VIVA: 8,5521%, VITAL: 6,4974%.

Pilon II Rate de rentabilitate anualizate – decembrie 2012

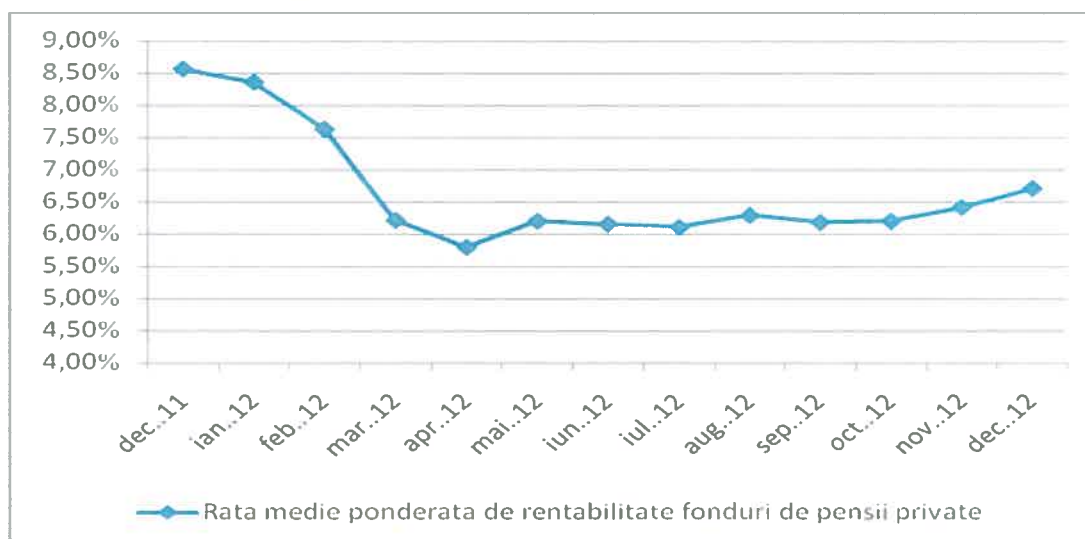

Sursa: CSSPP.

Rata de rentabilitate minimă a fondurilor din categoria de risc dinamic a fost 1,9555%, iar rata de rentabilitate minimă a fondurilor din categoria de risc echilibrat a fost 2,9555%.

Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii private pentru ultimele 24 luni a fost 6,7106%.

Pilon II Rata medie ponderată de rentabilitate, 2011- 2012

Sursa: CSSPP.

Valoarea unitară a activului net (VUAN) al fondurilor de pensii administrate privat a crescut în anul 2012 comparativ cu anul 2011, în cazul tuturor fondurilor. Astfel, în decembrie 2012 cea mai mare creștere a valorii unitare a activului net s-a înregistrat la FPFP BCR cu 12,79% urmată de FPAP Pensia VIVA cu 12,64% și de FPAP ARIPI cu 11,26%. De menționat faptul că FPAP BRD a înregistrat cea mai mică creștere, de numai 7,47%. Cele mai ridicate

valori unitare ale activului net au fost înregistrate, în decembrie 2012, de FPAP ING cu 17,0146 lei și FPAP ARIPI cu 16,5515 lei.

Pilon II Evoluția Valorii Unitare a Activului Net (VUAN) în anul 2012

Sursa: CSSPP

În tabelul următor sunt prezentate succint elemente comparative pentru fondurile de pensii administrate privat în cadrul Pilonului II privind gradul de risc, comisioane suportate, banca depozitară, auditor financiar, etc:

Denumire administrator	Denumire fond	Grad de risc	Comision		Taxa de audit	Penalitate de transfer suportată din activul personal	Banca depozitară	Auditor financiar
			Suportat din Contributii	Suportat din activul fondului				
AEGON pensii	VITAL	mediu	2,5%	0,05%/lună	37.000 lei/an (TVA inclus)	5%	BRD Soc Gen	KPMG Audit
ALICO	ALICO	mediu	2,5%	0,05%/lună	13.600 lei/an (fără TVA)	5%	Raiffeisen Bank	Deloitte Audit
ALLIANZ-TIRIAC	AZT VIITORUL TAU	mediu	2,5%	0,05%/lună	57.000 lei/an (fără TVA)	5%	BRD Soc Gen	KPMG Audit
BCR PENSII	BCR	mediu	2,5%	0,05%/lună	37.000 lei/an (TVA inclus)	5%	BRD Soc Gen	KPMG Audit
BRD	BRD	mediu	2,5%	0,05%/lună	24.000 lei/an (TVA inclus)	5%	BCR	Deloitte Audit
EUREKO	EUREKO	mediu	2,5%	0,05%/lună	34.564 lei/an (fărăTVA)	5%	BRD Soc Gen	Pricewaterhouse Audit
GENERALI	ARIPI	ridicat	2,5%	0,05%/lună	44.600 lei/an (TVA inclus)	5%	BRD Soc Gen	Pricewaterhouse Audit
ING PENSII	ING	mediu	2,5%	0,05%/lună	51.250 lei/an (fărăTVA)	5%	BRD Soc Gen	KPMG Audit

Sursa: CSSPP

Din tabelul de mai sus se observă o situație relativ omogenă la nivelul pilonului II. Astfel, toate fondurile de pensii administrate privat ce activează în prezent pe piața românească pe acest segment practică aceleași comisioane (atât la nivelul celor suportate din contribuții, cât și la nivelul celor suportate din activul fondului) și același procent al penalității de transfer. În ceea ce privește nivelul de risc, toate sunt cotate cu nivel de risc mediu, cu excepția fondului de pensii ARIPI, administrat de societatea GENERALI, ce este cotate cu risc ridicat. Taxele de audit sunt suportate din activul personal, înregistrând cea mai mică valoare în cazul fondului de pensii ALICO (13.600 lei/an) și cea mai mare valoare în cazul fondului de pensii AZT VIITORUL TAU (57.168 lei/an). Aceste variații nu sunt corelate cu diferenții auditori financiari, ci mai degrabă cu dimensiunea și conținutul portofoliului fiecărui fond.

2.3 Pensiile private facultative (Pilonul III)

Activele nete au fost de 598,92 milioane de lei (135,24 milioane de euro, BNR – curs de schimb la 31 decembrie 2012), în creștere cu 37,48% comparativ cu nivelul anului 2011 (34,09% raportat în euro).

Pilon III Active nete

- (milioane lei) -

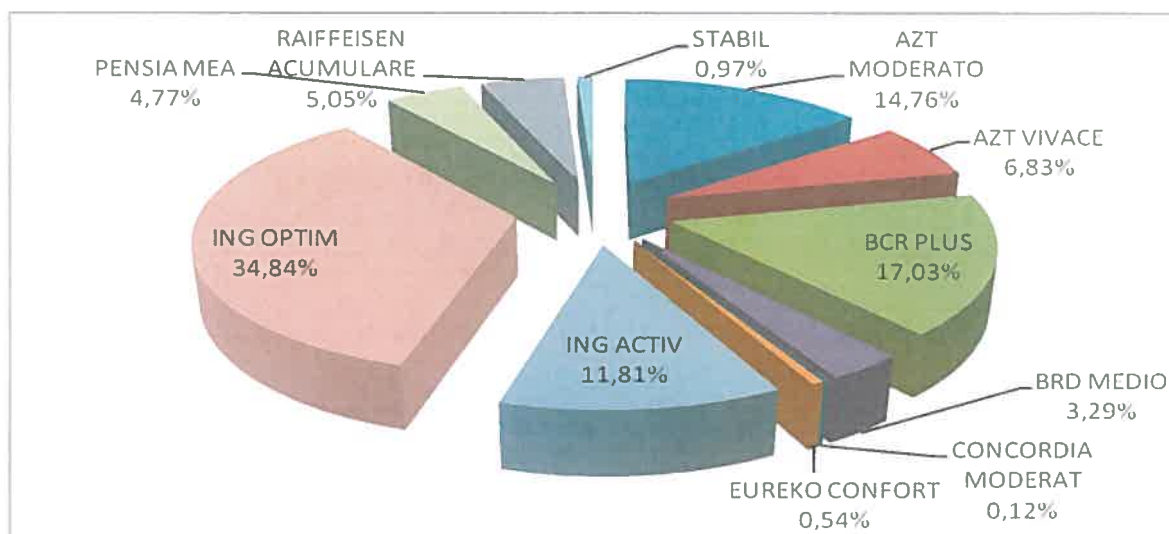
Nr. crt.	Fond de pensii facultative	31.12.10	30.06.11	31.12.11	30.06.12	31.12.12	Modificare procentuală	
							dec. 12/dec. 11	dec. 12/iun. 12
1	ING OPTIM	104,74	127,13	147,82	176,72	208,67	41,16%	18,08%
2	BCR PLUS	59,07	66,79	74,79	87,43	102,01	36,40%	16,68%
3	AZT MODERATO	50,37	58,93	66,58	76,75	88,37	32,73%	15,14%
4	ING ACTIV	43,34	49,25	52,11	60,52	70,73	35,73%	16,87%
5	AZT VIVACE	24,68	28,68	30,76	35,20	40,88	32,90%	16,14%
6	RAIFFEISEN ACUMULARE	16,87	19,95	22,06	26,29	30,23	37,04%	14,99%
7	PENSIA MEA	18,60	21,02	22,06	25,38	28,56	29,47%	12,53%
8	BRD MEDIO	3,48	4,42	12,79	15,61	19,70	54,03%	26,20%
9	STABIL	1,54	2,44	3,82	4,83	5,81	52,09%	20,29%
10	EUREKO CONFORT	1,43	1,90	2,29	2,82	3,22	40,61%	14,18%
11	CONCORDIA MODERAT	0,38	0,47	0,56	0,67	0,73	30,36%	8,96%
12	BRD PRIMO ^{*)}	3,18	4,02	-	-	-	-	-
13	OTP STRATEG ^{**)}	0,30	0,32	-	-	-	-	-
	TOTAL	327,98	385,32	435,65	512,23	598,92	37,48%	16,92%

^{*)} Fondul de Pensii Facultative BRD Primo – fond absorbit; a fuzionat cu Fondul de Pensii Facultative BRD Medio – fond absorbant.

^{**)} Fondul de Pensii Facultative OTP Strateg – fond absorbit; a fuzionat cu Fondul de Pensii Facultative Stabil – fond absorbant.

Sursa: CSSPP.

Pilon III Cota de piață în funcție de active nete

Sursa: CSSPP.

În cazul fondurilor de pensii facultative, la sfârșitul anului 2012, numărul participanților înregistrați a fost de 292.146, cu 12,2% mai mult față de finalul anului 2011.

Pilon III Număr participanți

- (persoane) -

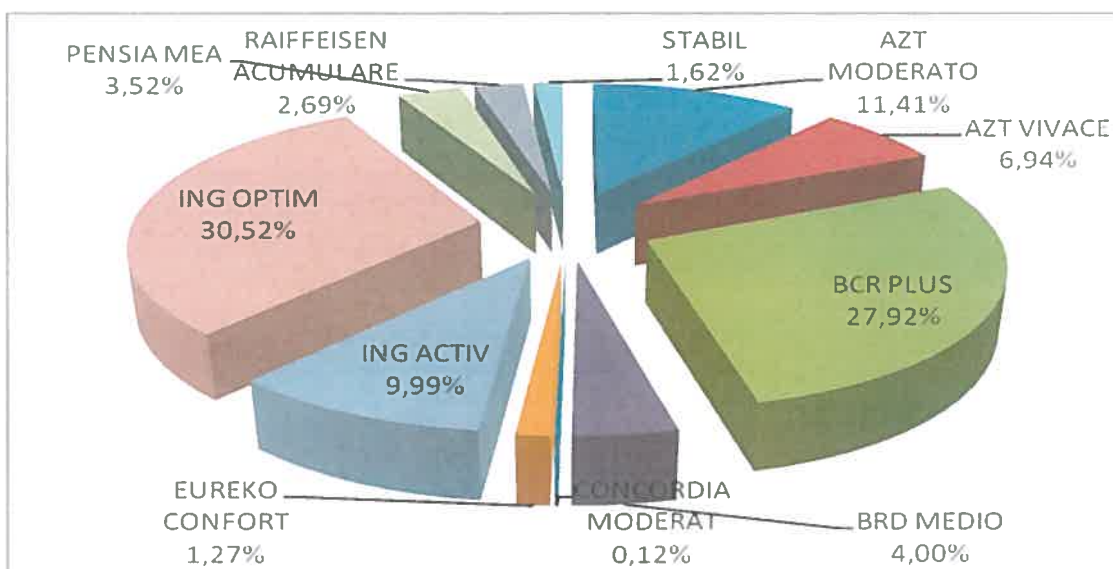
Nr. crt.	Fond de pensii facultative	31.12.10	30.06.11	31.12.11	30.06.12	31.12.12	Modificare procentuală	
							dec. 12/ dec. 11	dec. 12/ iun. 11
1	ING OPTIM	63.004	70.007	76.622	83.007	89.161	16,36%	7,41%
2	BCR PLUS	58.324	66.011	72.637	78.289	81.572	12,30%	4,19%
3	AZT MODERATO	28.219	29.426	30.887	32.304	33.340	7,94%	3,21%
4	ING ACTIV	23.863	25.257	26.801	27.806	29.177	8,87%	4,93%
5	AZT VIVACE	18.577	19.325	19.648	19.976	20.277	3,20%	1,51%
6	PENSIA MEA	9.931	10.076	9.982	10.300	10.292	3,11%	-0,08%
7	BRD MEDIO	2.324	2.851	7.976	8.783	11.679	46,43%	32,97%
8	RAIFFEISEN ACUMULARE	7.018	7.239	7.664	7.783	7.855	2,49%	0,93%
9	STABIL	3.179	3.610	4.151	4.382	4.722	13,76%	7,76%
10	EUREKO CONFORT	3.526	3.631	3.656	3.713	3.713	1,56%	0,0%
11	CONCORDIA MODERAT	263	325	355	363	358	0,85%	-1,38%
12	BRD PRIMO*)	3.071	3.349	-	-	-	-	-
13	OTP STRATEG**)	301	301	-	-	-	-	-
	TOTAL	221.600	241.408	260.379	276.706	292.146	12,20%	5,58%

*) Fondul de Pensii Facultative BRD Primo – fond absorbit; a fuzionat cu Fondul de Pensii Facultative BRD Medio – fond absorbant.

**) Fondul de Pensii Facultative OTP Strateg – fond absorbit; a fuzionat cu Fondul de Pensii Facultative Stabil – fond absorbant.

Sursa: CSSPP.

Pilon III Cota de piață în funcție de participanți

Sursa: CSSPP.

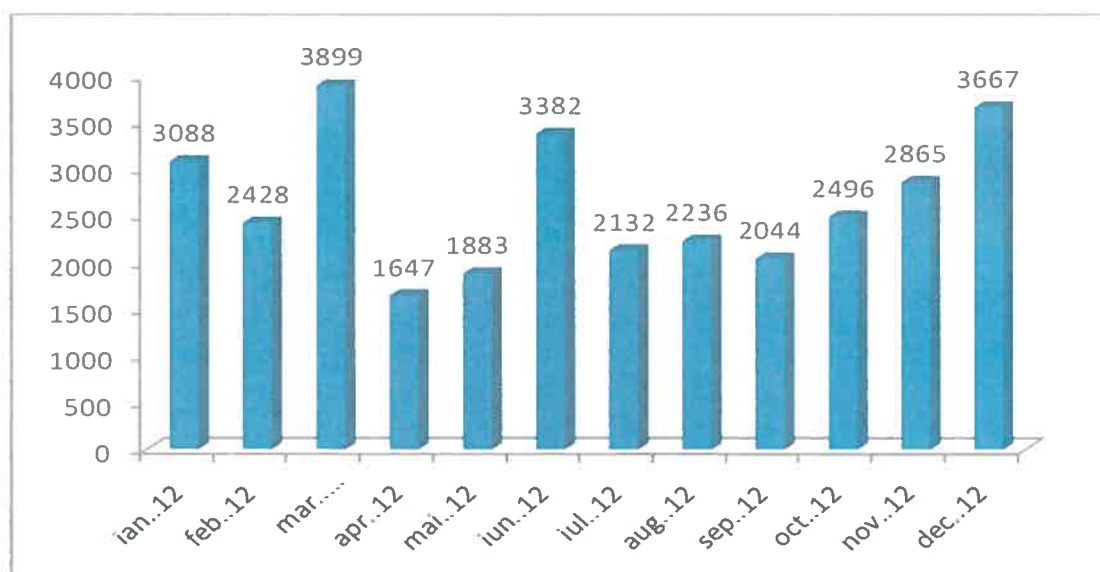
La sfârșitul anului 2012, valoarea medie a unui cont individual a fost de 2.050 lei, reprezentând 463 de euro, 60% dintre participanți situându-se sub medie și 40% peste medie.

Participanți nou intrați

Pe parcursul anului 2012 un număr de 31.767 de noi participanți au ales să adere la unul din fondurile de pensii facultative. Numărul acestora este cu 18,07% mai mic față de participanții care au aderat în 2011.

Pilon III Număr participanți nou intrați, 2012

- (persoane) -

Sursa: CSSPP.

În decembrie 2012 cele mai bine reprezentate activități economice în Pilonul III au fost industria, intermedierea financiară și tranzacțiile imobiliare, cu aproximativ 11% fiecare, însumând 33% din totalul participanților. Cele mai slab reprezentate activități economice, cu o pondere de aproximativ 1%, au fost agricultura și serviciile hoteliere.

Repartizarea participanților în funcție de gen indică o împărțire relativ egală între femei și bărbați, raportul fiind în decembrie 2012 de 51% la 41%.

În funcție de vârstă, raportul între participanții sub 45 de ani și cei peste 45 de ani la 31 decembrie 2012, a fost 66% la 34%.

Structura investițiilor

Față de finalul anului 2011 marea majoritate a claselor de active au înregistrat creșteri cuprinse între 6% și 65%, singurele categorii care au înregistrat scăderi au fost obligațiunile municipale (-19,57%) și obligațiunile organismelor străine neguvernamentale (-3,28%). Creșterea activelor totale la sfârșitul anului 2012 a fost de 37,46%.

Pilon III Structură investiții – total

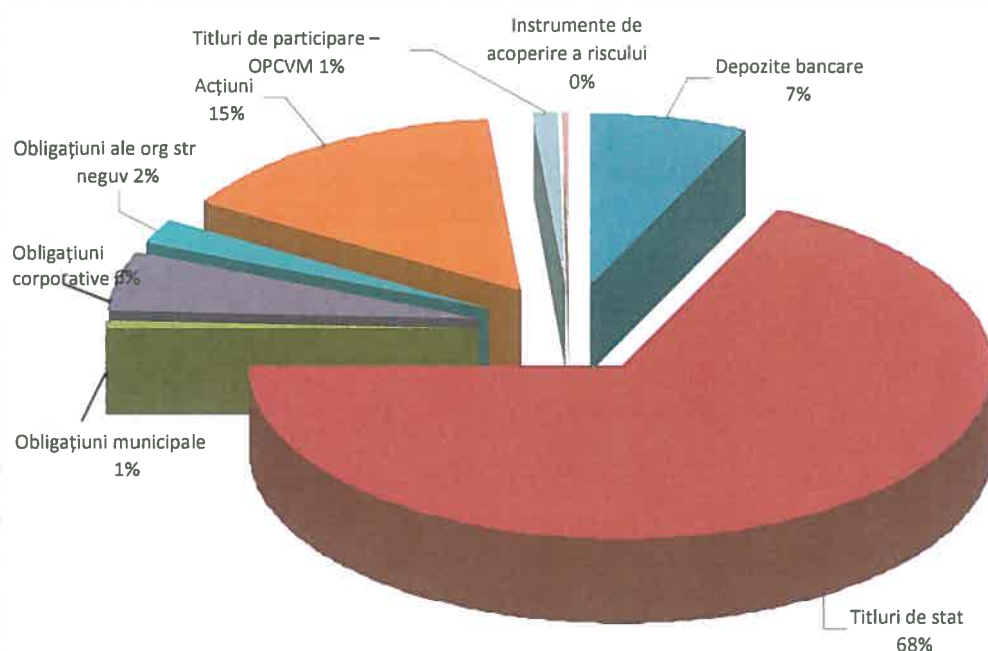
- (milioane lei) -

Nr. crt.	Instrumente financiare	31.12.2010	30.06.2011	31.12.2011	30.06.2012	31.12.2012	Modificare procentuală	
							dec. 12/ dec. 11	dec. 12/ iun. 12
1	Depozite bancare	27,86	25,66	38,99	43,46	41,62	6,75%	-4,23%
2	Titluri de stat	216,37	252,90	287,13	350,19	408,8	42,37%	16,74%
3	Obligațiuni municipale	5,44	5,87	7,46	7,27	6,0	-19,57%	-17,47%
4	Obligațiuni corporative	21,62	26,99	31,59	28,22	33,63	6,46%	19,17%
5	Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale	9,65	14,19	12,51	11,73	12,1	-3,28%	3,15%
6	Acțiuni	46,34	58,16	54,60	65,98	90,34	65,46%	36,92%
7	Titluri de participare – OPCVM	1,86	4,81	5,31	4,67	6,83	28,63%	46,25%
8	Instrumente de acoperire a riscului	0,04	0,36	-0,16	-0,35	1,74	-	-
9	Sume în curs de decontare	-0,58	-2,97	-0,94	1,95	-1,11	-	-
	Activ TOTAL	328,61	385,98	436,48	513,14	599,97	37,46%	16,92%

Sursa: CSSPP.

La sfârșitul anului 2012, structura portofoliilor fondurilor de pensii facultative a fost următoarea:

Pilon III Structura investițiilor, decembrie 2012

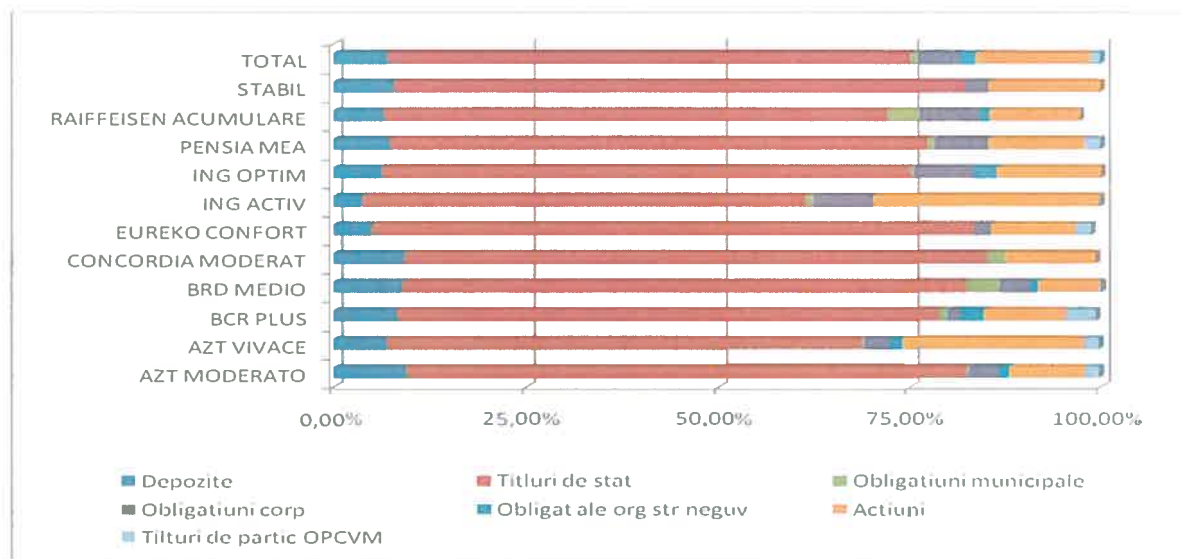

Sursa: CSSPP.

- Titluri de stat: 68,14% din total active fonduri, în creștere față de decembrie 2011 (65,78%);
- Obligațiuni ale organismelor străine neguvernamentale: 2,02% din active fonduri, în scădere față de decembrie 2011 (2,87%);
- Obligațiuni municipale: 1,00% din total active fonduri, în scădere față de decembrie 2011 (1,71%);
- Obligațiuni corporative: 5,60% din total active fonduri, în scădere față de decembrie 2011 (7,24%);
- Depozite bancare: 6,94% din total active fonduri, în scădere față de decembrie 2011 (8,93%);
- Acțiuni: 15,06% din total active fonduri, în creștere față de decembrie 2011 (12,51%);
- Titluri de participare OPCVM: 1,14% din total active fonduri, în scădere față de decembrie 2011 (1,22%);
- Instrumentele de acoperire a riscului au reprezentat 0,29% din totalul activelor fonduri de pensii facultative;
- Sumele în curs de decontare pentru achiziționare/vânzare active sau disponibilități în cont curent (apar cu semnul minus în raportare) au reprezentat 0,19% din total active.

În ceea ce privește structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative se pot observa unele diferențe, diversificarea fiind mai mică în cazul fondurilor cu profil moderat de investiții.

Pilon III Structura portofoliilor investiționale, decembrie 2012

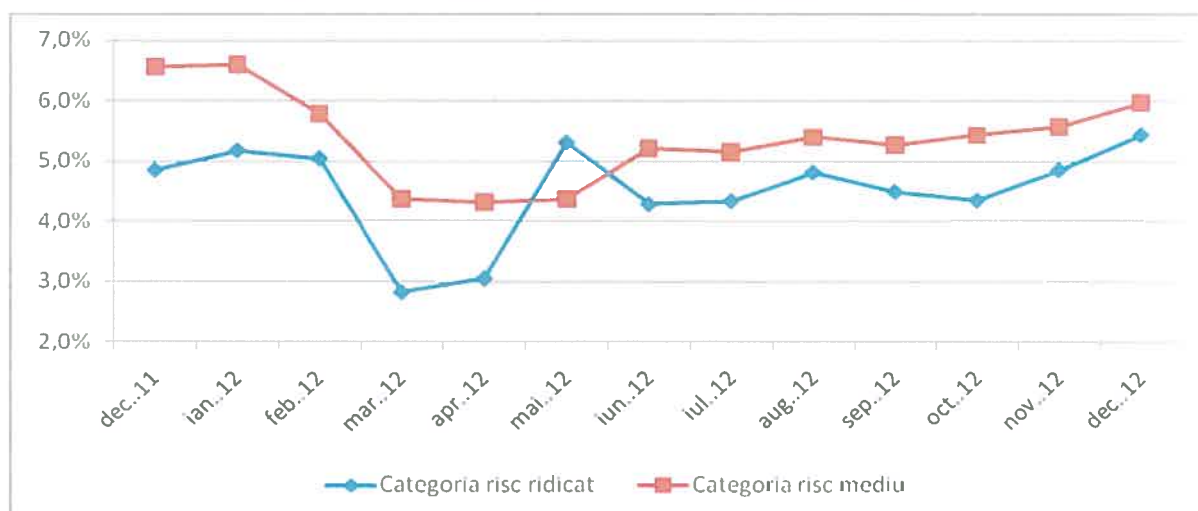

Sursa: CSSPP.

Rate de rentabilitate

Conform cerințelor de transparență privind publicarea ratelor de rentabilitate stabilite prin Norma nr. 10/2009 privind ratele de rentabilitate ale fondurilor de pensii facultative, CSSPP calculează și publică pe site-ul propriu rata de rentabilitate a fiecărui fond de pensii, rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii și rata de rentabilitate minimă a fondurilor.

Pilon III Rate medii de rentabilitate în perioada decembrie 2011–decembrie 2012

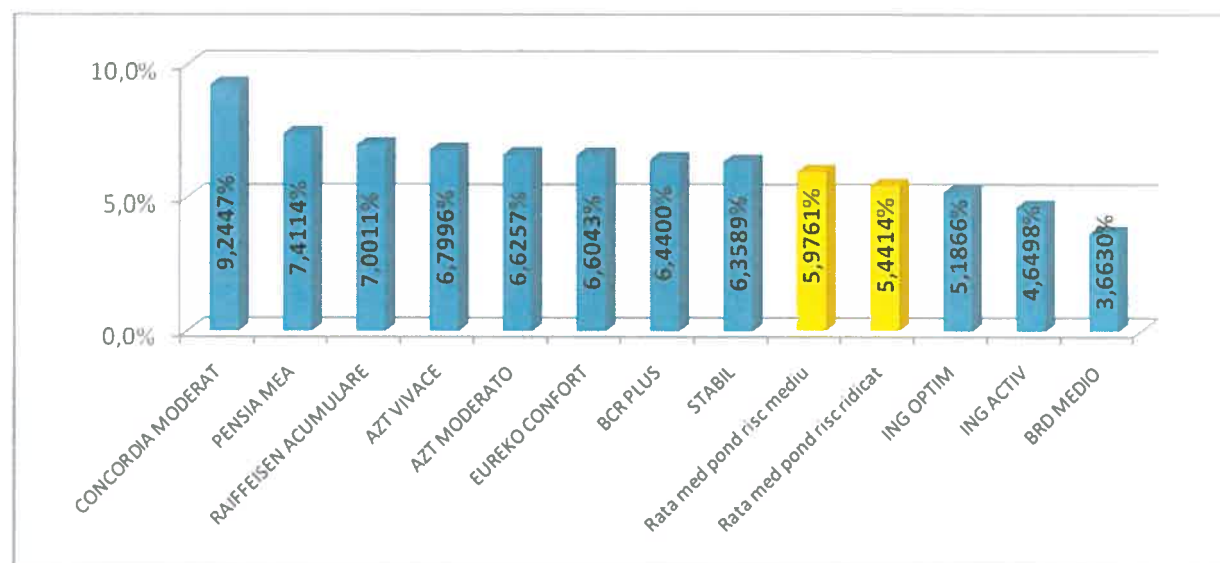
Sursa: CSSPP.

Astfel, indicatorii de performanță pentru luna decembrie 2012 au fost:

- Rata de rentabilitate anualizată a fondurilor de pensii facultative cu *grad de risc ridicat*: AZT VIVACE: 6,7996%, ING ACTIV: 4,6498%;
- Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor din categoria cu grad de risc ridicat: 5,4414%;
- Rata de rentabilitate minimă a fondurilor din categoria cu grad de risc ridicat: 1,4414%;
- Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative cu *grad de risc mediu*: AZT MODERATO: 6,6257%, BCR PLUS: 6,4400%, BRD MEDIO: 3,6630%, CONCORDIA MODERAT: 9,2447%. EUREKO CONFORT: 6,6043%, ING OPTIM: 5,1866%, PENSIA MEA: 7,4114%, RAIFFEISEN ACUMULARE: 7,0011%, STABIL: 6,3589%.

Rata medie de rentabilitate a tuturor fondurilor din categoria cu grad de risc mediu a fost 5,9761%, în timp ce rata de rentabilitate minimă a fondurilor din aceeași categorie a fost 1,9761%.

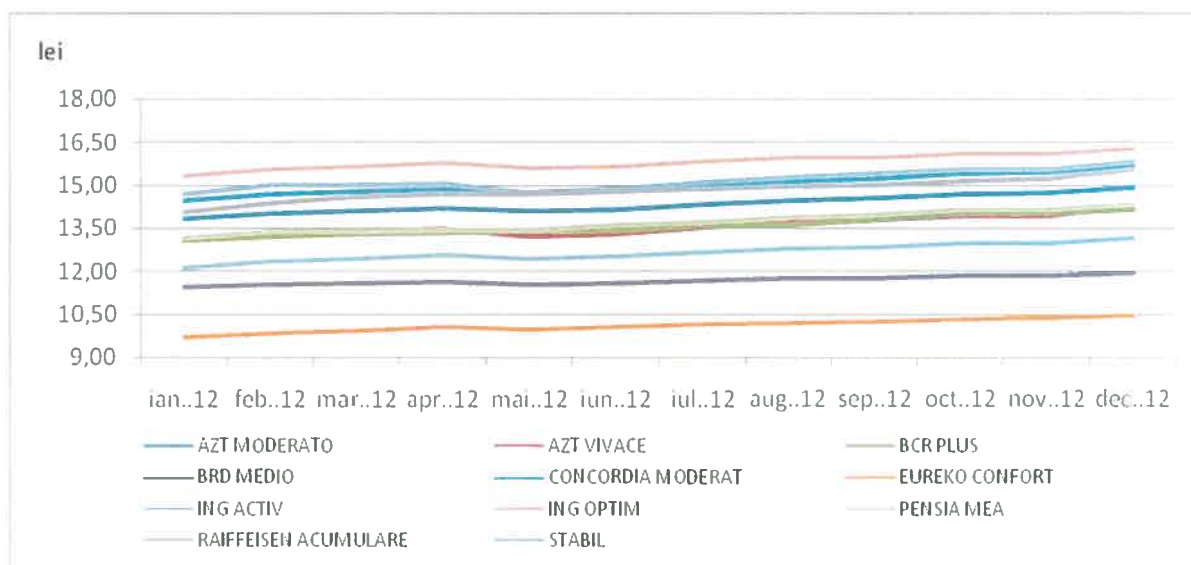
Pilon III Rate de rentabilitate anualizate, decembrie 2012

Sursa: CSSPP.

Valoarea unitară a activului net (VUAN) al fondurilor de pensii facultative în decembrie 2012 comparativ cu decembrie 2011 a înregistrat creșteri cuprinse între 6,08% înregistrată de FPF BRD MEDIO și 13,11% înregistrată de FPF RAIFFEISEN ACUMULARE. Cele mai ridicate valori unitare ale activului net au fost înregistrate, în decembrie 2012 de FPF ING OPTIM cu 16,2504 lei și FPF ING ACTIV cu 15,8129 lei, cea mai scăzută valoare fiind înregistrată de FPF EUREKO cu 10,4664 lei.

Pilon III Evoluția Valorii Unitare a Activului Net (VUAN) în anul 2012

Sursa: CSSPP

În tabelul următor sunt prezentate succint elemente comparative pentru fondurile de pensii administrate privat în cadrul Pilonului III privind gradul de risc, comisioane suportate, banca depozitară, auditor financiar, etc.

Denumire administrator	Denumire fond	Grad de risc	Comision		Taxa de audit	Penalitate de transfer suportată din activul personal	Comisionul de depozitare (suportat din activul fondului)
			Suportat din Contribuții	Suportat din activul fondului			
ALLIANZ TIRIAC	AZT MODERATO	mediu	4,95%	0,091%/lună	22.250 lei/an (fără TVA)	5%	0,2%/an
ALLIANZ TIRIAC	AZT VIVACE	ridicat	4,95%	0,125%/lună	19.500 lei/an (fără TVA)	5%	0,2%/an
APF	PENSIA MEA	mediu	5%	0,0064%/zi	4.300 lei/an (TVA inclus)	5%	0,15%/an
BCR	BCR PLUS	mediu	4%	0,167%/lună	27.000 lei/an (TVA inclus)	5%	până la 0,10%/an din VAN
BRD	BRD MEDIO	mediu	2,95%	0,1625%/lună	12.000 lei/an (TVA inclus)	5%	0,15%/an, dar nu mai mult de 9000 Euro/an
EUREKO	EUREKO CONFORT	mediu	3,5%	0,1475%/lună	Max. 11.050 lei/an (fără TVA)	5%	Max 0,1%/an, plus TVA aplicat la valoarea medie lunară a activelor depozitate
GENERALI	STABIL	mediu	4,5%	0,125%/lună	12.750 lei/an (TVA inclus)	5%	0,13%/an din VAN

Denumire administrator	Denumire fond	Grad de risc	Comision		Taxa de audit	Penalitate de transfer suportată din activul personal	Comisionul de depozitare (suportat din activul fondului)
			Suportat din Contribuții	Suportat din activul fondului			
ING	ING ACTIV	ridicat	4,85%	0,1625%/lună	16.000 lei/an (TVA inclus)	5%	Până la 55.000 lei/an
ING	ING OPTIM	mediu	4,85%	0,1625%/lună	16.000 lei/an (TVA inclus)	5%	Până la 55.000 lei/an
RAIFFEISEN	RAIFFEISEN ACUMULARE	mediu	3,5%	0,125%/lună	26.500 lei/an (TVA inclus)	5%	0,1% pe an, aplicat la valoarea medie lunară a activelor brute depozitate

Sursa: CSSPP

În ceea ce privește Pilonul III, în cadrul pieței românești, situația este mai eterogenă. În primul rând trebuie subliniat numărul mai mare de actori din cadrul acestui sector. Totuși numărul mai mare de fonduri nu înseamnă și un număr mai mare de societăți de administrare, unele dintre acestea, precum Allianz Triac sau ING Asigurări de viață au optat pentru o prezență duală pe piața pilonului III cu câte un fond destinat gradului de risc ridicat și un altul destinat gradului de risc mediu. Variaza, de asemenea, și nivelul comisioanelor de depozitare, taxele de audit sau comisioanele de gestiune – atât cele suportate din contribuții, cât și cele suportate din activul fondului. În cadrul acestui pilon oferta este mult mai variată în privința costurilor de plasament, dar nu pare să existe o corelație clară între specificitățile fiecărui fond în ceea ce privește comisioanele percepute și coatele de piață pe care acestea le ocupă. Este posibil ca notorietatea prealabilă a societății, precum și campania activă de promovare a fondurilor pe piața românească, atât în cazul pensiilor private obligatorii cât și în cazul celor facultative să fi influențat opțiunea consumatorilor pentru anumite fonduri.

2.4 Elemente de siguranță ale sistemului de pensii private

Sistemul de pensii private din România atât pilonul II cât și pilonul III are multiple elemente de siguranță, pentru a proteja economiile participanților la fondurile de pensii private. Legislația acestor tipuri de pensii prevede un număr de 14 elemente principale de siguranță, așa cum sunt descrise în continuare:

1. Controlul, supravegherea și reglementările Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private;
2. Separarea activelor între administrator și fondul de pensii private;
3. Potrivit legii, fondul de pensii private nu poate da faliment;
4. Proceduri stricte de supraveghere și administrare special;
5. Existența și implicarea băncilor depozitare în sistemul de pensii private;
6. Existența auditorilor financiari pentru fondurile de pensii și pentru administrator;
7. Obligațiile de raportare și transparență ale administratorilor și băncilor depozitare;
8. Garanția contribuțiilor nete;

9. Garanția ratei minime de rentabilitate;
10. Calculele actuariale prudente;
11. Provizioanele tehnice constituite de administrator;
12. Fondul de Garantare din sistemul de pensii private;
13. Cerința de capital social minim pentru intrarea pe piață;
14. Angajamentul pe termen lung al companiilor de administrare.

1) Controlul, supravegherea și reglementările CSSPP

- Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private (CSSPP) este autoritatea de reglementare și supraveghere a sistemului de pensii private, fiind o instituție specializată, aflată sub controlul Parlamentului României;
- CSSPP are, prin lege, ca principale activități reglementarea, supravegherea și controlul sistemului de pensii private și beneficiază de toate pârghiile legislative necesare pentru a controla eficient această piață;
- obiectivul primordial al CSSPP este protejarea intereselor participanților, prin asigurarea unei funcționări eficiente a sistemului de pensii private și a informării asupra acestuia;
- CSSPP autorizează și avizează toate entitățile care funcționează pe piața de pensii private, și poate retrage autorizațiile și avizele, în caz de nereguli. De asemenea, CSSPP poate sancționa (inclusiv prin amenzi) orice nereguli din piață, care ar putea aduce neajunsuri participanților la fondurile de pensii private;
- CSSPP colaborează cu Banca Națională a României, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare și Comisia de Supraveghere a Asigurărilor;
- CSSPP pune la dispoziția publicului toate informațiile relevante despre funcționarea și rezultatele sistemului de pensii private;
- CSSPP supraveghează prudențial piața de pensii private și efectuează în mod periodic controale tematice și de fond la sediile administratorilor fondurilor de pensii private.

2) Separarea activelor între administrator și fondul de pensii private

- prin lege, activele fondului de pensii sunt separate de activele administratorului, ele fiind astfel gestionate separat față de activele administratorului;
- contribuțiile participanților se varsă direct în contul fondului de pensii, deschis la banca depozitară;
- administratorul nu are acces direct la banii participanților și nu îi poate folosi în niciun alt fel decât pentru investiții, conform legislației în vigoare și normelor prudențiale;
- fondul de pensii nu are alte cheltuieli în afară de comisionul de administrare și cel de audit;
- toate celelalte cheltuieli de administrare sunt în sarcina administratorului, veniturile sale fiind cele două comisioane de administrare (maxim 2,5% din contribuții și maxim 0,6% din activul net, valori exprimate anual).

3) Prin lege, fondul de pensii private nu poate da faliment

- legislația prevede în mod explicit faptul că fondurile de pensii private nu pot da faliment;
- de aceea, fondurile de pensii nu pot întâmpina dificultăți financiare, acest risc existând în mod ipotetic doar pentru administratori;
- dacă apare situația în care un administrator are dificultăți și nu mai poate gestiona în bune condiții fondul de pensii, intervine procedura de administrare specială, prin care fondul său este transferat către alte fonduri, cu rezultate bune în administrare.

4) Proceduri stricte de supraveghere și administrare specială

- legislația în vigoare prevede proceduri stricte de supraveghere specială și administrare specială, prin care autoritatea de supraveghere și reglementare a pieței (CSSPP) poate interveni pentru a apăra un fond de pensii private în situația ipotetică în care un administrator întâmpină dificultăți.

5) Existența și implicarea băncilor depozitare în sistemul de pensii private

- contribuțiile participanților se varsă direct în contul fondului de pensii, deschis la banca depozitară a activelor fondului;
- de aceea, banii nu sunt păstrați de administrator, ci de banca depozitară, care verifică și execută ordinele de investiții ale administratorului fondului;
- banca depozitară răspunde solidar cu administratorul față de participanții la fondurile de pensii;
- nicio operațiune cu activele fondului nu poate fi făcută fără acordul depozitarului;
- banca depozitară are obligația de a verifica legalitatea investițiilor ordonate de administrator și are autoritatea legală de a bloca execuția ordinelor ilegale de investiții;
- în acest caz ipotetic, banca notifică și CSSPP privind situația descrisă;
- administratorul nu are acces direct la banii participanților și nu îi poate folosi în niciun alt fel decât pentru investiții, conform legislației în vigoare și normelor prudențiale;
- băncile depozitare ale activelor fondurilor de pensii private sunt supravegheate atât de Banca Națională a României (BNR), cât și de CSSPP.

6) Existența auditorilor financiari pentru fondurile de pensii și pentru administratori

- anual, atât administratorii, cât și fondurile de pensii private au obligația legală de a se supune unui audit complet al situațiilor lor financiare;
- auditul financiar este realizat de un auditor extern independent, autorizat în acest sens de CSSPP;
- rapoartele auditorului sunt transmise administratorului și către CSSPP și sunt făcute publice;
- auditorul financiar este independent și responsabil pentru opiniile sale profesionale;
- în prezent, doar patru companii de audit financiar sunt autorizate de CSSPP să desfășoare

activitatea de auditare pentru fondurile de pensii private din România: PricewaterhouseCoopers, Ernst&Young, KPMG și Deloitte, adică cele mai mari societăți de audit din lume, membre ale așa-numitului grup Big Four.

7) Obligațiile de raportare și transparență ale administratorilor și băncilor depozitare

- administratorii sunt obligați să publice anual rapoarte complete și corecte despre activitatea și situația financiară a fondurilor de pensii private gestionate;
- administratorii sunt obligați să informeze anual, în scris, fiecare participant la fondurile de pensii private, la ultima adresa comunicată, despre valoarea activului personal (contul personal de pensie privată), istoricul contribuțiilor virate în ultimul an, precum și despre situația financiară a administratorului fondului de pensii;
- la cerere, fiecare participant la fondurile de pensii va primi de la administratori orice informații privind politica de investiții, conturile și rapoartele anuale, riscul investițiilor, gama opțiunilor de investiții, portofoliul existent și orice alte informații privind fondul de pensii private la care contribuie;
- administratorii și fondurile de pensii au obligația să calculeze zilnic valoarea unității de fond, valoarea activelor fondului, și să le raporteze către CSSPP. Aceeași obligație o are și banca depozitară, care raportează, de asemenea, zilnic la CSSPP, care compară aceste informații;
- administratorii publică săptămânal rapoarte detaliate privind situația fondurilor de pensii private (active nete, numărul participanților, valoarea unității de fond etc.);
- administratorii publică lunar rapoarte privind investițiile realizate de fondurile de pensii pe care le gestionează;
- legislația prevede o serie de alte obligații de raportare și transparență privind fondurile de pensii private.

8) Garanția contribuțiilor nete

- potrivit legii, fondurile de pensii private obligatorii (pilonul II) trebuie să realizeze o rentabilitate cel puțin egală cu zero: la finalul perioadei de cotizare, suma totală din contul de pensie privată nu poate fi mai mică decât contribuțiile virate în perioada activă, diminuate cu comisioanele de administrare și eventualele comisioane de transfer;
- aceasta reprezintă o garanție puternică, practică de foarte puține state ale lumii, pentru sistemele lor de pensii private. Printre acestea, se află Germania, care are aceeași garanție legislativă privind fondurile sale de pensii private;
- garanția contribuțiilor nete se păstrează și la transfer: dacă un participant decide să-și schimbe fondul de pensii (să se transfere la alt fond), valoarea contului său personal nu poate fi mai mică decât suma contribuțiilor nete.

9) Garanția ratei minime de rentabilitate

- reprezintă o altă garanție majoră privind performanța investițională a fondurilor de pensii private;
- după doi ani de la startul colectării și investirii contribuțiilor, fiecare fond de pensii are performanța sa investițională monitorizată strict de CSSPP, lună de lună. CSSPP calculează lunar rentabilitatea medie ponderată și rentabilitatea minimă a fondurilor de pensii;
- toate fondurile de pensii de pe piață sunt obligate să obțină o rentabilitate (performanța investițională) mai mare decât valoarea minimă relativă, calculată în funcție de performanța medie a pieței;
- dacă un fond de pensii se situează timp de patru trimestre consecutive sub rentabilitatea minimă de pe piață, atunci CSSPP îi retrage licența de funcționare, iar fondul intră în administrare specială, urmând ca banii clienților acelui fond să fie transferați către alte fonduri, cu rezultate pozitive în administrare;
- această garanție are două scopuri principale: protejează economiile participanților de subperformanța investițională și elimină de pe piață cei mai neperformanți administratori.

10) Calculele actuariale prudente

- actuariatul reprezintă o profesie independentă;
- actuarul emite un raport separat, care însoțește obligatoriu raportul administratorului înaintat CSSPP, privind rezultatele administratorului, dar și ale fondurilor de pensii gestionate;
- raportul actuarial determină, în mod independent, dacă există garanții suficiente pentru acoperirea obligațiilor asumate de administrator față de participanții la fondurile de pensii.

11) Provizioanele tehnice constituite de administratori

- fiecare administrator de fonduri de pensii private își va constitui, conform legii, un provizion tehnic, pentru a acoperi riscul de a nu realiza obligațiile asumate față de participanții la fond;
- provizionul tehnic este o sumă de bani în sarcina administratorilor și nu a fondului de pensii private;
- provizioanele tehnice sunt calculate de actuari și sunt actualizate anual;
- legea obligă fondurile de pensii private obligatorii (pilonul II) să realizeze o rentabilitate cel puțin egală cu zero: la finalul perioadei de cotizare, suma totală din contul de pensie privată nu poate fi mai mică decât contribuțiile virate în perioada activă, diminuate cu comisioanele de administrare și eventualele comisioane de transfer, conform legii.

12) Fondul de Garantare din sistemul de pensii private

- reprezintă elementul de siguranță de ultimă instanță al sistemului de pensii private, ce va fi reglementat în curând printr-o lege specială, care este în prezent în curs de elaborare;

- la Fondul de Garantare vor contribui toți administratorii de fonduri de pensii, din resurse proprii, și nu din banii fondurilor de pensii (adică ai participanților);
- este destinat acoperirii unor riscuri imprevizibile și care nu sunt acoperite de provizioanele tehnice constituite de administratori;
- va acoperi inclusiv riscul foarte puțin probabil de fraudă din sistemul de pensii private;
- va fi utilizat numai la plata efectivă a pensiilor private și dacă toate celelalte resurse s-au epuizat.

13) Cerința de capital social minim pentru intrarea pe piață

- pentru a putea primi licența de administrare a unui fond de pensii private în România, orice companie trebuie să dovedească experiența de cel puțin trei ani în domeniu și să aducă un capital social minim pentru formarea societății de administrare;
- capitalul social minim este de 4 milioane de euro pentru administratorii de pensii private obligatorii (pilonul II) și de 1,5 milioane de euro pentru administratorii de pensii private facultative (pilonul III).

14) Angajamentul pe termen lung al companiilor de administrare

- începând cu 2007 și până în prezent, administratorii de fonduri de pensii private (atât obligatorii – pilonul II, cât și facultative – pilonul III) au investit din surse proprii peste 450 de milioane de euro în lansarea și consolidarea operațiunilor de administrare;
- aceste investiții vor fi recuperate în timp, administratorii încasând doar două comisioane strict reglementate din activitatea de administrare a fondurilor de pensii (maxim 2,5% din contribuții și maxim 0,6% din activul net, valori exprimate anual);
- potrivit estimărilor realizate de APAPR, administratorii de fonduri de pensii de pe pilonul II își vor recupera aceste investiții abia în anul 2021, adică la 15 ani de la startul sistemului;
- această situație creează un angajament pe termen lung al administratorilor față de piața din România, existând tot interesul pentru ca piața să funcționeze corect și eficient, pentru ca investițiile inițiale să poată fi recuperate.

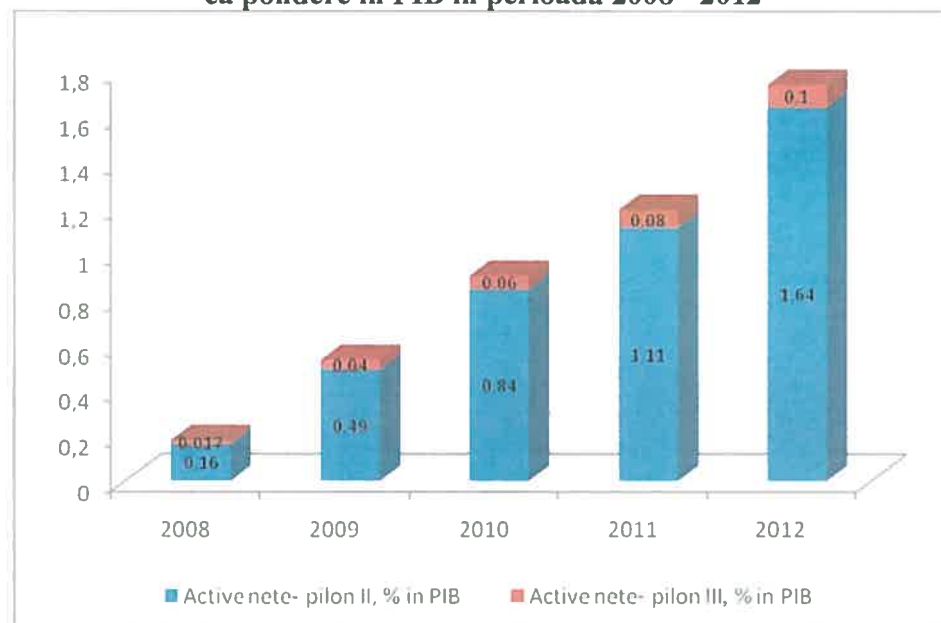
2.5 Impactul pensiilor private asupra creșterii economice

Deși demarat recent, al treilea Pilon începând cu a doua jumătate a anului 2007, iar al doilea Pilon începând cu anul 2008, sistemul de pensii private din România a avut o evoluție ascendentă, chiar și în contextul economic nefavorabil datorat crizei economico-financiare care a afectat și sistemele de pensii la nivel European.

Astfel, totalul activelor nete ale fondurilor de pensii Pilon II, exprimat ca pondere în PIB, a crescut cu 1,48 puncte procentuale atingând în anul 2012 un nivel de 1,64%. Activele totale ale fondurilor de pensii administrate privat (Pilon II), au crescut pe întreaga perioadă într-un ritm superior creșterii înregistrate de activele totale ale fondurilor de pensii facultative (Pilon III), determinând nivelul înregistrat de activele totale din sistem.

În cazul Pilonului III deși evoluția a fost una mai modestă (determinată de faptul că numărul de contribuitori este unul redus, opțiunea de aderare la acest pilon nefiind obligatorie), în perioada 2008 – 2012 ponderea în PIB a activelor nete din această categorie a crescut anual atingând 0,1% la nivelul anului 2012.

Evoluția activelor nete ale fondurilor de pensii administrate privat, ca pondere în PIB în perioada 2008 - 2012

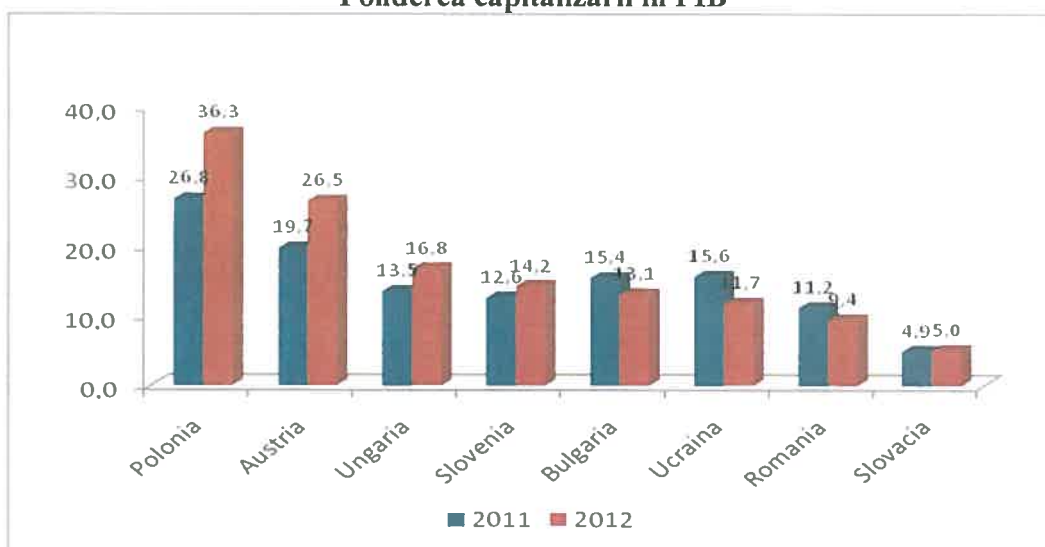
Sursa: CSSPP, INS

Impactul asupra pieței de capital

Piața de capital românească rămâne una de dimensiuni mici raportată la restul Europei, cu o economie slab reprezentată și cu puține companii listate. Această dezvoltare slabă are cauze multiple, printre care enumerăm aici doar lipsa de informare și de educație în domeniu a publicului larg, tranzacțiile bursiere fiind accesibile unor categorii de persoane care au un nivel de pregătire și de informare corespunzător, dar și resurse necesare.

Comparând principalii indicatori ai bursei cu ai altor țări europene destul de apropiate din punct de vedere economic de România, rezultă un nivel scăzut de dezvoltare al acestei instituții în țara noastră.

Ponderea capitalizării în PIB

Sursa: Eurostat, Banca Mondială

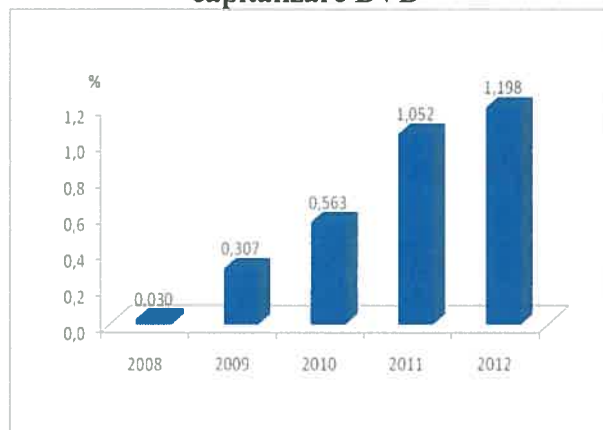
Astfel, capitalizarea bursiera a ajuns la un nivel de 9,4% din PIB în anul 2012, față de 11,2% în 2011, într-o situație asemănătoare cu Ucraina, a cărei pondere a capitalizării în PIB a scăzut de la 15,6% (2011) la 11,7% (2012) sau Bulgaria a cărei pondere a capitalizării a scăzut de la 15,4% la 13,1%. Spre deosebire de țara noastră, Polonia a înregistrat o creștere a ponderii capitalizării în PIB de aproape 10 puncte procentuale, de la 26,8% în 2011 la 36,3% în anul 2012, iar Ungaria a înregistrat o creștere de la 13,5% la 16,8%, într-o situație mai bună față de România aflându-se și Slovenia cu o apreciere a ponderii capitalizării de la 12,6% la 14,2%.

Bursa de Valori București se află în pe un loc inferior al clasamentului numărului societăților listate, ne referim și aici la țările din sud-estul european, cu 79 societăți, spre deosebire de Bulgaria care are 387 societăți listate, Slovacia 134, Austria 99, sau Polonia 867. Mai slab decât noi la acest capitol stau Ungaria cu 52 de societăți listate și Slovenia cu 61.

La capitolul oferte publice inițiale în anul 2012, Bursa poloneză excelează cu 106 societăți în timp ce la bursele de la București, Praga, Budapesta sau Ljubliana nu au avut loc nici una.

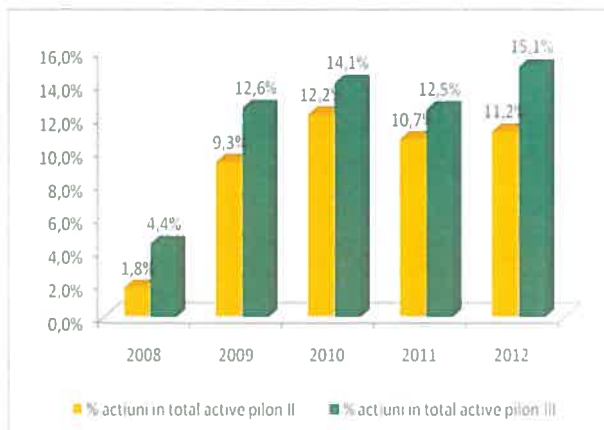
Cu toate că Fondurile de pensii administrate privat au o istorie recentă în România, în decursul perioadei 2008-2012, ponderea investițiilor în acțiuni a crescut de la an la an ajungând la 1,2% din capitalizarea BVB la nivelul anului 2012. Trebuie menționat faptul că în 2012 ponderea acțiunilor în total active ale Fondurilor de pensii administrate privat (FPP) la Pilonul II a fost de 11,2%, iar la Pilonul III de 15,1%.

Ponderea investițiilor în acțiuni ale FPP în capitalizare BVB

Sursa: CSSPP, BVB

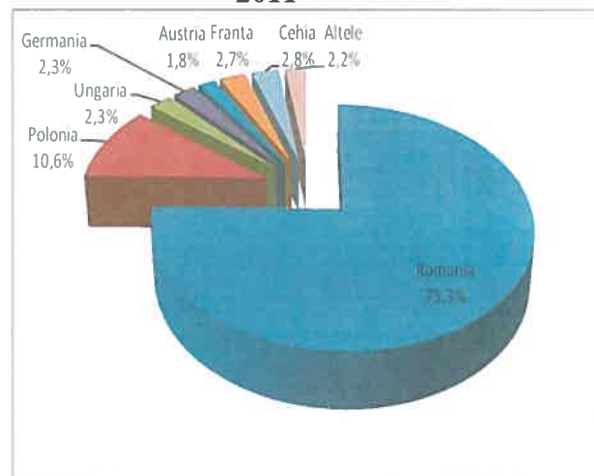
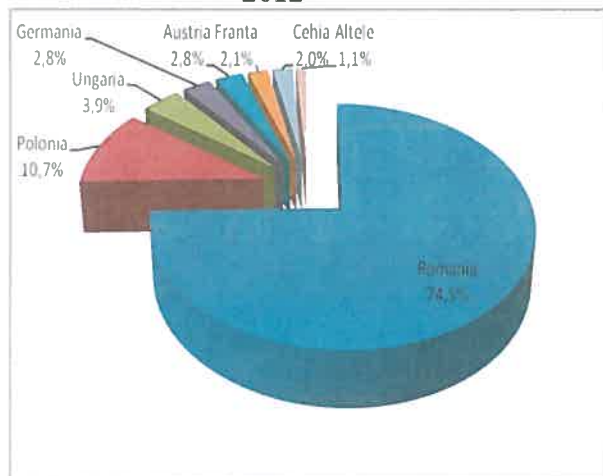
Ponderea acțiunilor în total active (%)

Pilonul II

La sfârșitul anului 2012, valoarea investițiilor în acțiuni se ridică la 1,08 miliarde lei, în creștere cu 56,8 % față de 2011. Și ponderea în totalul activelor s-a apreciat de la 10,7% la 11,2% în 2012. Cele mai mari investiții au fost realizate în companiile românești, care cumulează 74,5% din valoarea totală a acțiunilor, înregistrând o ușoară scădere față de 2011(75,3%).

Pilon II Structura investițiilor în acțiuni în funcție de țara emitentului

Sursa: CSSPP

Cele mai importante țări în care s-au realizat investiții au fost Polonia cu 10,7% (10,6% în 2011), Ungaria cu 3,9% (2,3% în 2011), Germania cu 2,8% (2,3% în 2011), Austria cu 2,8% (1,8% în 2011), Franța cu 2,1% (2,7% în 2011) și Cehia cu 2,0% (2,9% în 2011).

Dacă în anul 2011 numărul companiilor în care au investit fondurile de pensii administrate privat a fost de 125, în anul 2012 acesta au scăzut până la 123. Cea mai importantă investiție este Fondul Proprietatea, reprezentând cea mai importantă deținere din întreg portofoliul de acțiuni 16,2% (178,8 milioane lei) și 1,8% din total active fonduri de pensii

administrat privat, urmată de Petrom București cu 11,4% din portofoliul de acțiuni (123,2 milioane lei), 1,3% din total active și Banca Transilvania cu 9,4% din portofoliul de acțiuni (101,5 milioane lei), 1,1% din total active.

Cele mai mari expuneri au fost față de emitenți români, primii 10 emitenți din cei 123 cumulând în jur de 64% din totalul acțiunilor și 7% din activele totale, față de anul 2011 când primii 10 emitenți din totalul celor 125 cumulau aproximativ 60% din totalul portofoliului de acțiuni.

Pilon II Acțiuni – Top 10 emitenți în 2011 - 2012

	2011			2012		
Denumire emitent	Valoare (mil.lei)	Pondere în portofoliul de acțiuni (%)	Pondere în active Totale (%)	Valoare (mil.lei)	Pondere în portofoliul de acțiuni (%)	Pondere în active Totale (%)
Fondul Proprietatea	110,21	16,02%	1,72%	174,81	16,21%	1,81%
Petrom București	60,50	8,79%	0,94%	123,18	11,42%	1,28%
Banca Transilvania	54,43	7,91%	0,85%	101,54	9,42%	1,05%
SIF 2 Moldova	26,95	3,92%	0,42%	54,89	5,09%	0,57%
BRD – Groupe Societe Generale	32,42	4,71%	0,50%	52,07	4,83%	0,54%
SIF 3 Transilvania	23,02	3,35%	0,36%	45,55	4,22%	0,47%
SIF 5 Oltenia	26,31	3,82%	0,41%	44,51	4,13%	0,46%
SIF 1 Banat Crișana	18,65	2,71%	0,29%	33,50	3,11%	0,35%
Transelectrica S.A.	27,55	4,00%	0,43%	32,82	3,04%	0,34%
Transgaz S.A.	29,33	4,26%	0,46%	27,25	2,53%	0,28%
Total	409,37	59,49%	6,38%	690,11	64,01%	7,16%
Total Pilon II	688,07		10,72%	1078,19		11,18%
Total emitenți Pilon II	125			123		

Sursa: CSSPP

Este important de remarcat faptul că acești 10 emitenți sunt emitenți de mari dimensiuni, care au înregistrat rezultate financiare pozitive pentru perioade lungi de timp și au o volatilitate a prețului acțiunilor mai scăzută.

Pilonul III

În cadrul pilonului III, valoarea investițiilor în acțiuni s-a ridicat la sfârșitul anului 2012 la 90,3 milioane lei, ceea ce reprezintă o creștere de 65,5%, față de nivelul de 54,6 milioane lei înregistrat în anul 2011. Ponderea în totalul activelor a crescut de la 12,5% în 2011 la 15,1% în 2012.

Din punct de vedere al țării emitentului, cele mai mari investiții au fost realizate în companiile românești, 87,9% din valoarea totală a acțiunilor, în scădere față nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2011 (89,1%). Următoarele țări, din punct de vedere al valorii emitenților, au fost Polonia cu 6,8% (5,1% în 2011), Ungaria cu 2,1% (1,4% în 2011), Austria cu 1,9% (1,8% în 2011) și Cehia cu 1,1% (1,3% în 2011.)

Pilon III Structura investițiilor în acțiuni în funcție de țara emitentului
2012 2011

Sursa: CSSPP

Numărul companiilor în care au investit fondurile de pensii facultative a crescut de la 63 în 2011 la 66 în 2012.

Ca și în cazul Pilonul II, cea mai importantă investiție realizată în anul 2012 a fost Fondul Proprietatea, care reprezintă 18,1% din totalul portofoliului de acțiuni. De remarcat este faptul că primii 10 emitenți au cumulat 78,0% din portofoliul de acțiuni, situația față de anul 2011 rămânând aproape neschimbată (primii 10 emitenți cumula 73,3% din acțiuni).

Pilon III Acțiuni – Top 10 emitenți în 2011 – 2012

	2011			2012		
Denumire emitent	Valoare (mil.lei)	Pondere în portofoliul de acțiuni (%)	Pondere în active Totale (%)	Valoare (mil.lei)	Pondere în portofoliul de acțiuni (%)	Pondere în active Totale (%)
Fondul Proprietatea	10,10	18,50%	2,31%	16,38	18,13%	2,73%
Petrom București	6,26	11,47%	1,44%	14,45	16,00%	2,41%
Banca Transilvania	6,58	12,04%	1,51%	12,38	13,71%	2,06%
SIF 2 Moldova	2,25	4,12%	0,52%	5,12	5,67%	0,85%
BRD – Groupe Societe Generale	3,10	5,67%	0,71%	5,87	6,49%	0,98%
SIF 3 Transilvania	1,96	3,59%	0,45%	3,67	4,07%	0,61%
SIF 5 Oltenia	1,99	3,64%	0,45%	3,71	4,11%	0,62%
SIF 1 Banat Crișana	1,66	3,04%	0,38%	2,79	3,09%	0,47%
Transelectrica S.A.	2,59	4,47%	0,59%	2,34	2,59%	0,39%
Transgaz S.A.	3,56	6,53%	0,82%	3,76	4,16%	0,63%
Total	40,05	73,34	9,18%	70,47	78,01%	11,75%
Total Pilon III	54,63		12,51%	90,34		15,06%
Total emitenți Pilon III	63			66		

Sursa: CSSPP

Impactul introducerii fondurilor de pensii administrate privat în România asupra pieței bursiere este în acest moment dificil de cuantificat. În primul rând, perioada de la înființarea sistemului de pensii private este scurtă. Mai mult, acești ani de activitate s-au suprapus peste perioada crizei economice care a afectat într-o foarte mare măsură piața bursieră care, la momentul declanșării acesteia, se afla într-o perioadă de dezvoltare din punct de vedere

instituțional, legislativ, al diversificării instrumentelor de tranzacționare și atragerii de noi companii.

În al doilea rând, participarea fondurilor de pensii private pe bursă a fost și este condiționată de sumele transferate din contribuțiile de asigurări sociale care sunt colectate la bugetul de stat și de cota de alocare din aceste contribuții la Pilonul II. La Pilonul III această sumă nu este fixă, dar nu poate depăși 15% din veniturile brute realizate lunar.

Contribuțiile de asigurări sociale transferate la Pilonul II depind de numărul de participanți la aceste fonduri de pensii private, care a crescut de la 4,2 mil. persoane în luna mai 2008 la 5,7 mil. în decembrie 2012. Cota de contribuție la Pilonul II a fost inițial 2% din contribuția de asigurări sociale și a crescut la 3,5% în 2012. La Pilonul III, la sfârșitul anului 2012 erau înregistrați circa 292 mii contribuabili.

Date fiind acestea, sumele care revin fondurilor private au fost limitate și, ținând cont și de perioada scurtă de la înființare, extinderea lor într-o mai mare măsură pe bursă nu a fost posibilă, cu toate că participarea pe piață a crescut an de an.

Totodată se pot menționa și limitările de ordin legislativ care au făcut ca fondurile de pensii să investească cu precădere în titluri de stat, legea permițând ca un fond de pensii să investească până la 70% din valoarea totală a activelor în aceste instrumente. Această preferință s-a datorat gradului redus de risc al titlurilor de stat și a situației economiei românești per ansamblu, afectată de criza din 2008 și care s-a redresat într-un ritm nu foarte rapid.

Ca atare, se poate spune că influența fondurilor de pensii private nu a fost până în acest moment semnificativă, dar nici neglijabilă și există potențial de creștere în condiții de stabilitate economică, atractivitate a pieței și de îmbunătățire a legislației în domeniu.

Capitolul III. Sustenabilitatea pe termen lung a pensiilor

Sustenabilitatea sistemului de pensii reprezintă o componentă a sustenabilității fiscale, care se referă la capacitatea unui guvern de a-și asuma povara financiară a datoriei sale viitoare prin evitarea unei creșteri excesive a datoriilor guvernamentale în contul generațiilor viitoare, asigurându-se în același timp serviciile publice necesare, inclusiv marja de siguranță adecvată în vremuri dificile.

Capacitatea de a gestiona un nivel ridicat al datoriei publice depinde de gradul de dezvoltare a piețelor financiare, de riscurile percepute de guvernul în cauză, de încrederea în capacitatea de a implementa reforme structurale pentru consolidarea pozițiilor bugetare, de aversiunea globală la risc și de atractivitatea alternativelor de investiții în alte instrumente decât titlurile de stat.

O populație îmbătrânită implică creșterea ponderii cheltuielilor în PIB, prin majorarea cheltuielilor ce țin de furnizarea de servicii către persoanele vârstnice, ca urmare **îmbătrânirea populației reprezintă un risc major la adresa sustenabilității finanțelor publice.**

După 1989, asistăm la o reducere masivă a populației, datorată ratei negative de creștere a populației și a unei emigrări importante, care conduc la scăderea semnificativă a populației active, în paralel cu creșterea numărului pensionarilor, la care se adaugă și sporirea rapidă a șomajului, mai ales sub impactul crizei financiare și economice recente. În aceste condiții, cea mai simplă formulă de măsurare a sustenabilității sistemului de pensii, respectiv prin raportul dintre numărul de persoane active și numărul de pensionari, s-a diminuat de la circa 3 în urmă cu 20 de ani la o valoare aproape paritară în prezent.

În acest context, trebuie să remarcăm că persoanele care contribuie în prezent la sistemul public de pensii sunt cele născute în principal între 1968-1989, când funcționa decretul ceaușist de control al nașterilor (o situație similară baby boomers de după război), deci generații numeroase, care vor începe să iasă la pensie începând cu 2030 (similar baby boomers), dar vor fi susținuți de contribuțiile unei populații net inferioare numeric, așa cum rezultă din examinarea datelor statistice actuale.

Tendențe similare se înregistrează de altfel în majoritatea statelor lumii, de unde căutarile continue de a găsi soluții noi, adecvate momentului pe care îl parcurgem pe o perioadă nedefinită. Formulele majoritare implementate au în vedere un mix al formulelor de pensii publice și private, obligatorii și opționale, bazate prioritar pe capitalizarea contribuțiilor persoanelor și mai puțin pe redistribuirea bazată pe solidaritatea dintre generații, cum era cazul în sistemul folosit până acum, mutându-se accentul, mai mult sau mai puțin rapid, în creșterea responsabilității individului în crearea fondurilor necesare pentru plată la momentul pensionării. Astfel de formule au fost dezvoltate individual, de diferitele state sau la nivelul unor instituții cu vocație universală, care s-au implicat în procesul de reformare a sistemului de pensii, precum Banca Mondială sau Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică.

Aceste formule nu sunt perfecte, nu pot da rezultate peste noapte, ele trebuie însoțite de măsuri administrative, economice și sociale din partea statului, de acționare pe termen lung asupra raporturilor necesare ale unui sistem integrat de pensii, just, sustenabil și recompensatoriu, de un efort general, public și privat, pentru găsirea celor mai bune soluții.

Așadar, rămân în continuare întrebări esențiale: care sunt cele mai bune soluții și care este mixul cel mai bun de formule, cum să se gestioneze perioadele de tranziție și de sarcină, care este rolul statutului, care este rolul sectorului public și al celui privat. Sustenabilitatea sistemului public de pensii se realizează, în primul rând, prin creșterea gradului de ocupare a forței de muncă, respectiv prin crearea de locuri de muncă.

3.1. Caracteristici generale

România este unul dintre statele care folosește, ca mijloc de indexare a pensiilor, un mix între evoluția salariilor și cea a prețurilor. Baza de calcul a pensiei, prin care se iau în considerare contribuțiile plătite de-a lungul carierei, ține cont atât de evoluțiile salariale, cât și de inflație.

Deși vârsta de pensionare urmează, la fel ca în toate statele membre, un trend de majorare graduală, România se regăsește, alături de Bulgaria, Polonia și Slovenia, printre singurele la care nu se are în vedere o egalizare a acesteia, între femei și bărbați.

În ceea ce privește evoluțiile recente ale cheltuielilor cu pensiile publice, România înregistrează a doua majorare a ponderii acestora în PIB, după Lituania: 3,6 p.p. între 2005 și 2010. Unul dintre elementele de care trebuie ținut seama în această ierarhie este contracția puternică a produsului intern brut pe care a suferit-o România în contextul crizei.

Criteriile mai restrictive și verificările atent efectuate în sfera pensiilor de invaliditate au făcut ca România să fie unul dintre statele în care volumul acestora urmează a se diminua, în decursul orizontului de proiecție. Pe de altă parte, pensiile de urmaș sunt prognozate a crește sensibil.

În România, nu există, pentru moment, sisteme de pensii ocupaționale. Este posibilă introducerea acestora, în contextul în care pilonul III al sistemului de pensii, respectiv pensiile private facultative, nu a luat o amploare deosebită.

În cadrul bugetului asigurărilor sociale de stat, în perioada 2010-2012, cheltuielile cu pensiile au crescut anual ajungând la 47,2 mld lei la nivelul anului 2012 (în creștere cu 1,2% față de 2011 și cu 14% față de 2010).

În aceeași perioadă, pensia medie în sistemul public de pensii a avut un trend ascendent, de la 724 Lei la nivelul anului 2010, până la 751 Lei în 2012 (ceea ce reprezintă o majorare cu 3,7%). În ceea ce privește numărul mediu de pensionari s-a înregistrat o scădere anuală de la 4768 mii persoane în 2010 la 4703 mii persoane în 2012.

	2010	2011	2012
Cheltuieli cu pensiile, mil.lei	41422,9	46637,6	47201,8
Pensia medie în sistemul public de pensii, lei	724	748	751
Numărul mediu de pensionari, mii persoane	4768	4745	4703

Sursa: MFP

3.2. Proiecții pe termen lung

Necesitatea de a reduce presiunea sistemului de pensii publice asupra cheltuielilor publice a determinat introducerea *pilonului pensiilor private obligatorii*. România a realizat o prognoză a

evoluției cheltuielilor aferente acestui pilon, cu mențiunea că volumul plăților anticipate pe un orizont scurt este nesemnificativ. Se preconizează o tendință de înscriere graduală a contribuitorilor în sistemul pensiilor private obligatorii, spre finalul perioadei de proiecție anticipându-se o participare a tuturor contribuitorilor, simultan, la pensiile publice și cele private. În 2060, ponderea în PIB a cheltuielilor cu pensiile private obligatorii se estimează a fi de 1,1%.

În ceea ce privește evoluția *cheltuielilor publice cu pensiile* în perioada 2010-2060, ponderea acestora în PIB în România înregistrează o scădere în perioada 2010-2020, după care urmează o tendință de creștere, maximul urmând a fi atins la finele orizontului de timp.

Pentru acele țări care au înregistrat creșteri abrupte ale ponderii cheltuielilor cu pensiile în PIB în perioada ulterioară declanșării crizei, trebuie luate în calcul efectele reducerii PIB. România se numără printre aceste țări, alături de Letonia, Lituania, Ungaria. Anul de bază 2010 al orizontului de proiecție este afectat de scăderea drastică a PIB. Ca urmare a redresării economice din anii următori, ponderea cheltuielilor publice în PIB se reduce din nou.

Cheltuielile publice cu pensiile cresc cu 3,7% din PIB între 2010 și 2060, cu cea mai ridicată creștere pe decadă între 2030 și 2040 (1,38%), în vreme ce vârsta standard de pensionare își va opri creșterea.

Proiecția cheltuielilor brute și nete și a contribuțiilor (% din PIB)

Cheltuieli	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Cheltuieli publice brute cu pensiile	9,82	9,21	10,25	11,63	12,76	13,52
Pensii private						
<i>Private obligatorii</i>	0	0,12	0,48	1,19	1,48	1,14
<i>Private non-obligatorii</i>						
Total cheltuieli cu pensiile	9,83	9,33	10,73	12,82	14,24	14,66
Contribuții	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Pensii publice	7,15	8,07	9,66	11,13	12,47	13,72
Total contribuții la pensii	7,45	9,02	10,80	12,46	13,95	15,38

Totalul cheltuielilor cu pensiile publice brute a crescut constant pe parcursul ultimilor zece ani, în contextul în care nivelul mediu al pensiei era foarte redus (403,8 eur în 2000) și este și azi mult în urma mediei UE (2143 eur pe an). Creșterea semnificativă din ultimii ani se datorează modificărilor din legislație, prin care pragul pensiei minime a fost majorat. Pe de altă parte, odată cu izbucnirea crizei, mulți oameni au solicitat ieșirea (anticipată) la pensie, deoarece s-au pierdut multe locuri de muncă, ca urmare a restructurării economiei. Valoarea punctului de pensie a continuat să crească, astfel încât pensia publică medie a crescut de 2,5 ori, în vreme ce PIB a crescut doar cu 70%; astfel, cheltuielile cu pensiile au început să dețină o pondere semnificativă în PIB. De aceea a intervenit necesitatea unei reforme a pensiilor care este de așteptat să stabilizeze această creștere. Începând cu 2010, principiul din spatele metodei de

indexare a pensiei s-a schimbat, astfel că majorarea este inferioară creșterii PIB nominal. Tendința de creștere este prognozată a se opri și a fi urmată de o stabilizare și o reducere considerabilă, consecință a reformării sistemului de pensii. Odată cu decelerarea efectelor reformei, cheltuielile cu pensiile se preconizează că vor crește, cu atât mai mult cu cât, din 2015 (pentru bărbați) și, respectiv, 2030 (pentru femei) va înceta creșterea vârstei standard de pensionare și a perioadei de contribuție.

Ipotezele macroeconomice indică o dublare a salariului mediu între 2040 și 2060, în timp ce PIB va crește cu 76%. Contribuțiile vor crește, fiind așteptată o îmbunătățire a colectării, atât în ce privește raza de acoperire, cât și volumele. Există speranțe că, din 2030, părțile negre sau gri ale economiei vor fi neglijabile.

Cheltuieli brute cu pensiile publice: proiecție după schemă (ca % din PIB)

	2010	2020	2030	2040	2050	2060
Total pensii publice	9,82	9,21	10,25	11,63	12,76	13,52
din care						
Pensii de vârstă și anticipate	8,10	7,76	8,81	10,14	11,24	12,01
Pensie de invaliditate	1,16	0,92	0,87	0,86	0,85	0,84
Altele (urmași)	0,56	0,52	0,57	0,63	0,67	0,67

Creșterea globală a cheltuielilor cu pensiile, de 3,3% din PIB între 2030 și 2060, provine practic din categoriile de pensii pentru limită de vârstă și anticipate (în special în legătură cu pensia pentru limita de vârstă, deoarece pensionarea anticipată va fi din ce în ce mai descurajată), în timp ce ponderile pensiilor de invaliditate și de urmaș rămân mai curând stabile.

Principalele forțe motrice

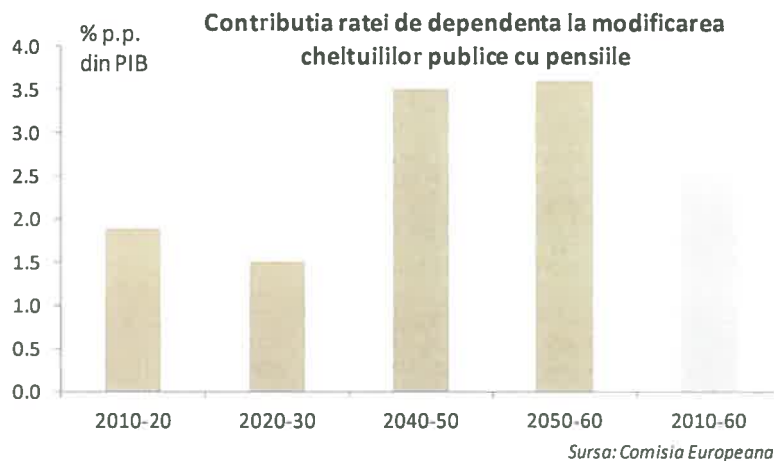
Se utilizează o descompunere standard a ponderii cheltuielilor cu pensiile în PIB, respectiv în ratele de dependență, acoperire și beneficii, ca și în rata ocupării.

$$\begin{aligned}
 \frac{\text{Cheltuieli cu pensiile}}{\text{PIB}} &= \frac{\text{Efectul ratei de dependență}}{\text{Populația}_{20-64}} \times \frac{\text{Efectul ratei de acoperire}}{\text{Populația}_{65+}} \times \frac{\text{Efectul ratei de beneficii}}{\text{Populația}_{20-64}} \times \frac{\text{Pensia medie}}{\text{PIB}} \times \frac{\text{Populația}_{\text{ocupata}}_{20-64}}{\text{Ore}_{\text{lucrate}}_{15-74}} \times \text{factor}_{\text{rezidual}} \\
 &= \frac{\text{Efectul ratei de dependență}}{\text{Populația}_{20-64}} \times \frac{\text{Efectul ratei de acoperire}}{\text{Populația}_{65+}} \times \frac{\text{Efectul ratei de beneficii}}{\text{Populația}_{20-64}} \times \frac{\text{Pensia medie}}{\text{PIB}} \times \frac{\text{Populația}_{\text{ocupata}}_{20-64}}{\text{Ore}_{\text{lucrate}}_{15-74}} \times \text{factor}_{\text{rezidual}}
 \end{aligned}$$

Factorii principali care contribuie la modificarea cheltuielilor publice cu pensiile în orizontul de timp 2010-2060 se numără: rata de dependență¹, rata acoperirii², rata ocupării, rata beneficiului (valoarea relativă a pensiei medii în raport cu salariul mediu) și intensitatea muncii. Pentru majoritatea statelor membre UE, rata de dependență este singurul factor care contribuie la creșterea ponderii cheltuielilor publice în PIB, în timp ce ceilalți factori contribuie la scăderea acesteia.

Printre factorii care contribuie la tendința de scădere a cheltuielilor cu pensiile, efectul ratei ocupării este cel mai puțin pronunțat în majoritatea statelor UE. Astfel, creșterea ocupării generează o scădere a ponderii cheltuielilor publice cu pensiile în PIB la nivel UE, media fiind de -0.8 p.p. În România, relația dintre cele două variabile este negativă: o creștere a ocupării însoțită de o creștere a ponderii pensiilor în PIB de +0,4 p.p. Pe de altă parte, se așteaptă o contribuție importantă la scăderea cheltuielilor cu pensiile publice din partea ratei acoperirii și a ratei beneficiului, însă nu suficient de mult ca să stabilizeze cheltuielile cu pensiile. În România, efectul de reducere generat de rata acoperirii este estimat la aproximativ - 4,7 p.p. Acest rezultat este așteptat în principal ca o consecință a majorării vârstei de pensionare.

Efectul ratei beneficiului la nivelul UE27 devine mai pronunțat începând de la mijlocul orizontului de proiecție, ca urmare a reformelor sistemelor de pensii, multe dintre ele efectuate în prezent. Referitor la rata de dependență, contribuția acesteia la creșterea ponderii cheltuielilor publice cu pensiile în PIB este cea mai ridicată. Datorită îmbătrânirii populației, factorii demografici sunt estimați a fi factorul determinant al creșterii cheltuielilor publice cu pensiile în următoarele decenii. Totuși, reformele recente - care au vizat creșterea vârstei de pensionare, creșterea ratelor ocupării (de exemplu în rândul persoanelor în vârstă) și pensii mai puțin generoase - contribuie la reducerea presiunii cheltuielilor cu pensiile.

¹ Raportul dintre populația cu vârsta peste 65 de ani și populația cu vârsta între 20 și 64 de ani. O creștere a raportului indică o proporție mai mare a persoanelor în vârstă în raport cu forța de muncă activă, adică o îmbătrânire a populației. Creșterea ratei de dependență determină o creștere a ponderii pensiilor în PIB.

² Raportul dintre numărul total al pensionarilor și populația peste 65 de ani. Acesta indică evoluțiile privind vârsta efectivă de ieșire de pe piața muncii și raportul populației acoperite. O creștere a ratei de acoperire indică o creștere a ponderii cheltuielilor cu pensii în PIB.

În concluzie, efortul generat de cheltuielile cu pensiile se poate reduce sau, cel puțin, stabili printr-un grad mai redus de generozitate în ceea ce privește volumul pensiilor, respectiv restricționând criteriile de eligibilitate pentru anumite categorii de pensii, diminuând ratele de creștere sau limitând regulile de indexare. În majoritatea statelor membre se estimează o reducere a valorii relative a pensiilor în raport cu salariul mediu brut.

În ediția din anul 2012 a *Raportului privind sustenabilitatea finanțelor publice*, procedura de evaluare a indicatorilor privind sustenabilitatea fiscală a fost îmbunătățită față de *Raportul din anul 2009*, prin adăugarea la abordarea tradițională de analizare a riscurilor fiscale pe termen lung a unor **indicatori de risc pe termen scurt și mediu**. Această abordare multidimensională face posibilă evaluarea:

- ✓ riscurilor pe termen scurt prin indicatorul **S0** care asigura detecția din timp a stresului fiscal,
- ✓ pe termen mediu, **indicatorul S1** indică riscul privind încadrarea în limita datoriei,
- ✓ provocările pe termen lung sunt comensurate de **indicatorul S2** care indică riscurile fiscale induse de procesul de îmbătrânire a populației.

Indicatorii S1 și S2 sunt indicatori tradiționali ai sustenabilității bazați pe prognoza de creștere economică și evoluțiile fiscale cu încorporarea proiecțiilor pe termen lung a cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației (din *Raportul pe anul 2012 privind îmbătrânirea populației*).

Cu cât valorile indicatorilor de sustenabilitate S1 și S2 sunt mai ridicate, cu atât este nevoie de o ajustare fiscală mai mare și acest lucru se traduce în risc ridicat privind sustenabilitatea.

Comparativ cu *Raportul pe anul 2009 privind sustenabilitatea*, **progresul în România este semnificativ**: în 2009, S2 avea valoarea de 9,1% din PIB (4,2% din PIB reprezenta poziție bugetară inițială, iar 4,9% din PIB costul îmbătrânirii populației). Diferența de 5,4 p.p comparativ cu valoarea din 2012, reprezintă îmbunătățirea poziției bugetare inițiale (-4,1 p.p), respectiv reducerea cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației (-1,3 p.p).

Pe termen scurt nu sunt riscuri la adresa sustenabilității fiscale; pe termen mediu, riscurile sunt reduse, iar pe termen lung, România se încadrează în categoria țărilor cu risc moderat.

România trebuie să implementeze politici pe termen lung menite să consolideze sustenabilitatea, echivalente cu o ajustare a soldului primar de 3,7% din PIB, pentru a închide decalajul fiscal (indicatorul S2). Acesta este un efort peste media europeană (de 2,6 %) și care reflectă cheltuielile ridicate legate de îmbătrânirea populației (+3,6 p.p, din care 2,4 p.p cheltuieli pensii), doar parțial compensate de o poziție bugetară inițială favorabilă (+0,1 p.p).

Majorarea cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației peste media europeană este legată de: procesul accelerat de îmbătrânire a populației, aplicarea indexării exclusiv cu inflația din 2030, vârsta de pensionare relativ redusă (63 de ani femei, 65 de ani bărbați).

Riscurile pot crește în eventualitatea în care soldul structural primar ar înregistra valori similare mediei anilor 1998-2012. Limitarea creșterii cheltuielilor cu pensiile este necesară pentru ca riscurile la adresa sustenabilității fiscale să nu se materializeze chiar și pe termen scurt.

Capitolul IV Perspective privind influența fondului de pensii administrate privat asupra datoriei guvernamentale

Datoria publică a României la finele anului 2012, **calculată pe baza legislației naționale**, a totalizat circa 241 mld. lei, ceea ce reprezintă 41% din PIB. Datoria publică a urmat o tendință crescătoare ce a devenit pronunțată începând din anul 2008 datorită crizei financiare internaționale și, conform prognozei Ministerului Finanțelor Publice, va crește și în anul 2013, pentru care se așteaptă un nivel de peste 260 mld. lei.

Pe surse de finanțare a datoriei, ponderea datoriei publice externe pe termen mediu și lung în total datorie a crescut anual, în anul 2012 atingând aproape 45% din datoria totală. Pentru anul 2013 se așteaptă ca acest nivel să fie depășit ușor:

- mld. lei -

	2010	2011	2012	2013**)
DATORIA PUBLICĂ*)	194,5	223,3	241,1	263,7
Datorie publică internă	119,5	131,6	133,2	143,3
Datorie publică externă (termen mediu și lung)	75,0	91,7	107,9	120,4

*) conform OUG 64/2007 privind datoria publică

**) prognoză MFP

Sursa: MFP, date furnizate Curții de Conturi

Pe componente ale datoriei, datoria guvernamentală s-a situat la sfârșitul anului 2012 la 38,7% din PIB, nivel ce este menținut și în primul trimestru al anului curent:

- mil. lei -

	2010	2011	2012	Martie 2013
DATORIA PUBLICĂ (I + II)	194459,2	223268,0	241071,4	252638,6
% în PIB	37,1%	40,1%	41,0%	40,5%
I. Datoria publică guvernamentală	182510,3	210401,4	227214,2	238452,7
% PIB	34,9%	37,8%	38,7%	38,3%
din care: <i>certificate de trezorerie</i>	32659,2	33743,8	27262,5	19361,7
<i>obligațiuni</i>	34021,4	50110,0	72929,1	86386,1
<i>euroobligațiuni</i>	10497,8	17062,8	31912,3	37205,5
II. Datoria locală	11948,9	12866,6	13857,2	14185,9
% în PIB	2,3%	2,3%	2,4%	2,3%

Sursa: MFP

În ceea ce privește finanțarea datoriei în anul 2012, cea mai mare parte a datoriei guvernamentale (aproape 60%) s-a finanțat prin titluri de stat (certificate de trezorerie și obligațiuni de stat denumite în lei și euro) și obligațiuni emise pe piețele internaționale. În ultimii ani, s-a urmărit îmbunătățirea structurii datoriei guvernamentale, prin trecerea de la un portofoliu alcătuit în principal din împrumuturi externe la un portofoliu ce cuprinde un număr mai mare de instrumente tranzacționabile.

Datoria guvernamentală calculată conform metodologiei Uniunii Europene a totalizat, la sfârșitul anului 2012, 222,2 mld. lei, ceea ce reprezintă aproximativ 38% din PIB. Circa 93% din această datorie a fost contractată de administrația publică centrală, restul fiind datoria administrației publice locale. Administrația sistemelor de asigurări sociale nu generează datorie, conform datelor MFP.

Datoria administrației publice

- mil.lei -

	2010	2011	2012	Martie 2013
Datoria administrației publice	159510,6	193156,8	222211,5	229277,6
% în PIB	30,5%	34,7%	37,8%	36,8%
Datoria administrației publice centrale	146634,0	179063,9	207179,1	214380,8
Datoria administrației publice locale	12876,6	14092,9	15032,4	14896,8
Datoria administrației sistemelor de asigurări sociale	0,0	0,0	0,0	0,0

Sursa: MFP

Și în cazul utilizării metodologiei Uniunii Europene, finanțarea prin titluri de stat a fost preponderentă, circa 62% din datoria guvernamentală fiind acoperită prin titluri de stat. Datoria guvernamentală internă a fost finanțată în proporție de 87,3% prin titluri de stat, iar cea externă – 37,2%.

Finanțarea prin titluri de stat a datoriei publice

- mil.lei -

	2010	2011	2012	Martie 2013
I. Datoria internă a administrației publice	81754,4	98103,6	109117,0	102485,3
% în PIB	15,6%	17,6%	18,6%	16,4%
Finanțare prin titluri de stat	63641,1	81028,8	95236,5	89758,8
% în datorie internă	77,9%	82,6%	87,3%	87,6%
II. Datoria externă a administrației publice	77756,2	95053,2	113094,5	126792,3
% în PIB	14,8%	17,1%	19,3%	20,3%

Finanțare prin titluri de stat	18645,7	25483,2	42074,0	57767,0
% în datorie externă	24,0%	26,8%	37,2%	45,6%
Datoria administrației publice (I + II)	159510,6	193156,8	222211,5	229277,6
% în PIB	30,5%	34,7%	37,8%	36,8%
Finanțare prin titluri de stat	82286,8	106512,0	137310,5	147525,9
% în datorie	51,6%	55,1%	61,8%	64,3%

Sursa: MFP, calcule CNP

Prin prevederile legale în vigoare (Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat) sunt stabilite categoriile de instrumente în care fondurile de pensii pot investi. Astfel, administratorul poate investi în titluri de stat emise de Ministerul Finanțelor Publice, de state membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European, în procent de până la 70% din valoarea totală a activelor fondului de pensii și în titluri de stat și alte valori mobiliare, emise de state terțe, în procent de până la 15% din valoarea totală a activelor fondului de pensii³.

Având în vedere această bază legală și faptul că titlurile de stat au un grad mai mare de siguranță, cea mai importantă investiție din portofoliul fondurilor de pensii administrate privat o reprezintă titlurile de stat, urmată de acțiuni, depozite bancare și obligațiuni. Așa cum a fost precizat anterior, la nivelul anului 2012, ponderea titlurilor de stat în active totale a ajuns la 76,3%, cu 10 puncte procentuale peste ponderea din perioada corespunzătoare a anului anterior. Sumele plasate în titluri de stat au ajuns la 7,36 mld. lei, cu 72,8% peste nivelul de la sfârșitul anului 2011 (4,26 mld. lei). În anul 2012 fondurile de pensii administrate privat au investit și în titluri de stat emise în Polonia (circa 0,2% din total active).

Comparații internaționale

În România, procesul de reformă a sistemului de pensii și de introducere a fondurilor de pensii administrate privat a demarat mai târziu decât în celelalte state europene, în 2008 – Pilonul II și în 2007 – Pilonul III. Acest fapt s-a reflectat în valoarea mult mai mică a activelor acestor fonduri de pensii raportat la celelalte țări și, ca atare, în performanțele lor.

³ Conform Normei 3/2012 a Comisiei de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private privind modificarea temporară a limitei maxime aplicabile investițiilor fondurilor de pensii private în titluri de stat, administratorul poate decide, ca de la data intrării în vigoare a normei până la data de 30 iunie 2013, să investească în titluri de stat emise de Ministerul Finanțelor Publice din România, de statele membre ale Uniunii Europene sau aparținând Spațiului Economic European cu depășirea procentului de 70% din valoarea totală a activelor fondului de pensii private.

Activele înregistrate de fondurile de pensii private în anul 2011

Țara	An reformă	Total active (mld. USD)	Pondere în PIB (%)
Republica Cehă	1994	14,0	6,5%
Franța	1993	218,8	8,3%
Germania	2001	195,4	5,4%
Ungaria	1994	5,3	3,8%
Polonia	1999	78,1	15,1%
Portugalia	2006*)	19,9	8,4%
România	2007	2,0	1,2%

*) ultima reformă a pensiilor.

Sursa: OECD Global Pension Statistics

Totodată, un alt factor care a dus la această poziționare în cazul activelor l-a constituit nivelul scăzut al contribuției individuale la Pilonul II, care totalizează 7-8% în țări ca Ungaria sau Polonia sau 9% în cazul Slovaciei, comparativ cu România, unde s-a început în 2008 cu 2% (în cazul Pilonului II) și s-a majorat gradat valoarea acestei contribuții cu 0,5% anual, iar influența Pilonului III fiind nesemnificativă.

Influența asupra datoriei guvernamentale

La nivelul anului 2012, fiecare angajat a plătit o contribuție de asigurări sociale aferentă sistemului public de pensii, echivalentă cu 10,5% din salariul brut al fiecărui contribuabil. O parte din contribuția datorată la sistemul public de pensii (3,5% în 2012) se transferă la fondul de pensii administrat privat (Pilonul II).

Proгноza contribuției la fondul de pensii administrat privat

	2013	2014	2015	2016
Contribuția la fondul de pensii, administrat privat, mld. lei	3,05	3,62	4,23	4,87
Cota de contribuție (Pilonul II), calculată pe baza venitului brut al unui salariat	4%	4,5%	5%	5,5%
Datoria guvernamentală (metodologie UE), mld. lei	239,3	254,3	268,8	283,6

Sursa: MFP Strategia Fiscal Bugetară 2014-2016, Legea Bugetului Asigurărilor Sociale de Stat 2013-2016, Legea 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, calcule CNP

Pentru anul 2013, la o cotă de contribuție de 4% se așteaptă ca totalul contribuțiilor către fondurile de pensii administrate privat să atingă aproximativ 3 mld. lei. În perspectivă, în baza reglementărilor prin care cota de contribuție la fondul de pensii se majorează până la 6%, cu o creștere de 0,5 puncte procentuale pe an începând cu data de 1 ianuarie a fiecărui an, se estimează, conform Bugetului Asigurărilor Sociale de Stat, ca la nivelul anului 2016, contribuția la fondul de pensii administrat privat să se apropie de valoarea de 5 mld. lei.

Contribuțiile la fondul de pensii administrate privat se scad din veniturile din contribuții de asigurări sociale din BGC, generând o pierdere. Cumulat, de la lansarea sistemului de pensii administrate privat - pilonul II (2008) până la finele anului 2012, contribuțiile la acesta au totalizat 8,2 mld. lei. Această sumă ar fi putut acoperi circa 3,7% din datoria guvernamentală (metodologie UE).

La 31 decembrie 2012, activele nete înregistrate de fondurile de pensii administrate privat au totalizat 9,6 mld. lei, din care 7,4 mld. lei au reprezentat investiții în titluri de stat.

Raportul între contribuțiile la fondul de pensii administrate privat și activele nete înregistrate de fondurile de pensii administrate privat este de 0,85.

La nivelul anului 2016, pe baza Strategiei Fiscal Bugetare 2014-2016 și a Legii Bugetului Asigurărilor Sociale de Stat 2013-2016, următoarele aspecte pot fi menționate:

- Totalul contribuțiilor la fondul de pensii administrate privat, de la lansare până la sfârșitul anului 2016 se estimează să totalizeze circa 24 mld. lei **(această sumă ar reprezenta circa 8,5% din datoria guvernamentală și 3,3% din PIB)**;
- Păstrând constant raportul contribuții/active nete de 0,85, activele nete ale fondurilor de pensii administrate privat sunt estimate să ajungă la 28,2 mld. lei. **Această sumă ar reprezenta 9,9% din datoria publică guvernamentală (estimată de Ministerul Finanțelor Publice) și 3,8% din PIB.**

ROMÂNIA – Comisia Europeană (ECFIN)-Comitetul de Politici Economice (grupul de lucru privind îmbătrânirea AWG) proiecții 2012

Principalele ipoteze demografice și macroeconomice

Proiecții demografice - EUROPOP2010 (EUROSTAT)	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Rata fertilității	0,2	1,38	1,39	1,41	1,43	1,45	1,46	1,48	1,5	1,51	1,53	1,55
Speranța de viață la naștere												
masculin	11,8	70	71,4	72,8	74,1	75,3	76,5	77,6	78,8	79,8	80,8	81,8
feminin	9,3	77,5	78,5	79,6	80,6	81,6	82,5	83,4	84,3	85,1	86	86,7
Speranța de viață la 65												
masculin	6,7	14,1	14,8	15,5	16,2	16,9	17,6	18,3	18,9	19,6	20,2	20,8
feminin	6,6	17,2	17,9	18,6	19,3	20	20,6	21,3	22	22,6	23,2	23,8
Migrația netă (mii)	7,9	-0,2	7,5	8,4	4,6	3,2	16,5	17,6	18,6	16,8	13,2	7,6
Migrația netă, % din populație	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0
Populație (mil)	-4,2	21,4	21,2	21,0	20,6	20,2	19,8	19,4	18,9	18,4	17,9	17,2
copii cu vârsta între 0-14, % din populația totală	-3,6	15,2	15,0	14,8	14,0	13,0	12,3	12,0	12,0	11,9	11,8	11,6
populația cu vârstă între 25-54, % din populația totală	-11,4	44,2	45,2	45,5	43,2	41,0	38,7	36,9	34,3	33,6	33,1	32,8
populația activă cu vârsta între 15-64, % din populația totală	-16,3	69,9	69,1	67,6	66,6	66,8	64,5	62,2	59,3	57,0	54,2	53,7
populația vârstnică 65 ani și peste, % din populația totală	19,9	14,9	15,8	17,6	19,5	20,2	23,2	25,7	28,7	31,1	34,1	34,8
populația foarte vârstnică 80 ani și peste, % din populația totală	10,1	3,2	3,8	4,3	4,4	5,1	6,4	7,5	7,7	9,6	11,3	13,3
populația foarte vârstnică 80 ani și peste, % din populația vârstnică	17,1	21,2	23,8	24,6	22,6	25,4	27,8	29,3	26,8	31	33,2	38,2
populația foarte vârstnică 80 ani și peste, % din populația activă	20,3	4,5	5,5	6,4	6,6	7,7	10,0	12,1	13,0	16,9	20,9	24,8

Ipotheze macroeconomice	media 2060/ 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
PIB-ul potențial (rata de creștere)	1,1	2	1,8	1,3	1,3	1,3	1,2	1,1	0,7	0,5	0,6	0,5
Ocuparea forței de muncă (rata de creștere)	-1,0	-0,6	-0,8	-0,6	-0,8	-1,0	-1,1	-1,2	-1,4	-1,4	-1,2	-1,1
Intrare muncă ore lucrate (rata de creștere)	-1,0	-0,5	-0,7	-0,6	-0,8	-1,0	-1,1	-1,2	-1,4	-1,4	-1,2	-1,1
Productivitatea muncii pe oră (rata de creștere)	2,1	2,5	2,5	1,9	2,1	2,3	2,3	2,3	2,1	1,9	1,7	1,5
Productivitatea totală a factorilor (rata de creștere)	1,3	1	1,1	1,2	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,3	1,1	1,0
Aprofundarea de capital (contribuția la creșterea productivității muncii)	0,8	1,5	1,5	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,6	0,5
PIB-ul pe cap de locuitor (rata de creștere)	1,5	2,2	2	1,6	1,6	1,7	1,6	1,5	1,2	1,1	1,2	1,2
PIB-ul per lucrător (rata de creștere)	2,1	2,6	2,7	1,9	2,1	2,3	2,3	2,3	2,2	2,0	1,8	1,6
PIB-ul în prețuri 2010 (milioane €)		121,9	139,6	150,6	160,4	171,1	182,1	192,8	200,5	206,7	212,4	218,1
Forța de muncă-ipoteze	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Populația activă cu vârsta între 15-64 (mii)	-5744	14996	14683	14178	13730	13495	12790	12072	11231	10502	9693	9252
Populația activă cu vârsta între 15-64 - creștere	-0,6	-0,2	-0,7	-0,8	-0,5	-0,3	-1,2	-1,3	-1,5	-1,4	-1,4	-0,8
Populația activă cu vârsta între 20-64 (mii)	-5261	13768	13578	13119	12643	12444,0	11823	11202	10423	9720	8923	8507
Populația activă cu vârsta între 20-64 - creștere	-1,5	0,6	-0,7	-0,8	-0,6	-0,2	-1,2	-1,3	-1,5	-1,5	-1,5	-0,8
Forța de muncă (15-64) mii	-3931	9563	9450	9145	8774	8392,0	7857	7331	6789	6318	5903	5632
Forța de muncă (20-64) mii	-3870	9417	9325	9024	8651	8271,0	7745	7230	6696	6229	5815	5546
Rata de participare (15-64)	-3,2	68,4	68,7	68,8	68,4	66,5	65,5	64,5	64,2	64,1	65,2	65,2
Rata de participare (20-64)	-2,9	63,8	64,4	64,5	63,9	62,2	61,4	60,7	60,4	60,2	60,9	60,9
tineri (15-24)	-2,7	31,9	30	29,1	28,5	29,1	29,7	30,0	29,7	29,2	29,0	29,2

prima-vârstă (25-54)	-4,7	79,5	78,7	77,8	76,7	75,7	74,8	74,4	74,8	75,0	74,9	74,8
mai în vârstă (55-64)	4,0	42,3	43,3	44,0	49,5	48,8	49,1	47,4	46,8	44,7	45,8	46,3
Rata de participare (20-64) - FEMEI	-3,5	59,9	59,6	59,4	59,1	57,3	56,5	55,6	55,3	55,2	56,3	56,4
Rata de participare (15-64) - FEMEI	-3,3	55,9	55,9	55,8	55,2	53,6	53,0	52,3	52,0	51,8	52,6	52,6
tineri (15-24)	-2,3	26,7	25,1	24,3	23,8	24,3	24,8	25,1	24,8	24,4	24,3	24,4
prima-vârstă (25-54)	-5,1	71,4	70,5	69,3	68,3	67,2	66,4	65,8	66,4	66,5	66,5	66,2
mai în vârstă (55-64)	2,9	33,3	32,6	32,1	37,6	37,7	38,6	37,4	36,9	34,7	35,7	36,2
Rata de participare (20-64) - BĂRBAȚI	-3,2	77,0	77,8	78,1	77,7	75,6	74,4	73,4	73,0	72,9	73,8	73,8
Rata de participare (15-64) - BĂRBAȚI	-2,8	71,7	72,9	73,2	72,6	70,7	69,8	69,0	68,7	68,4	69,0	68,9
tineri (15-24)	-3,1	36,8	34,6	33,7	33	33,6	34,4	34,6	34,3	33,8	33,6	33,7
prima-vârstă (25-54)	-4,5	87,5	86,8	86,1	85,0	83,9	83,0	82,7	83,0	83,1	83,1	83,0
mai în vârstă (55-64)	3,8	52,6	55,6	57,4	62,6	60,7	60,1	57,7	57,1	54,9	56,0	56,4
Vârsta medie de ieșire efectivă (TOTAL)	1,2	61,4	62,1	62,3	62,5	62,6	62,7	62,7	62,7	62,7	62,7	62,7
bărbați	0,9	62,3	63,2	63,2	63,2	63,2	63,2	63,2	63,2	63,2	63,2	63,2
femei	1,4	60,6	60,9	61,2	61,6	62,0	62,0	62,0	62,0	62,0	62,0	62,0
Rata forței de muncă (15-64)	-2,1	58,9	59,8	60,1	59,6	58,0	57,3	56,7	56,4	56,2	56,8	56,8
Rata forței de muncă (20-64)	-2,4	63,4	64,0	64,2	64,0	62,2	61,3	60,4	60,1	60,0	61,0	61,1
Rata forței de muncă (15-74)	-7,5	55,1	54,9	54,0	53,0	52,0	50,9	49,1	48,2	47,5	47,4	47,6
Rata șomajului (15-64)	-0,9	7,6	7,1	6,9	6,8	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
Rata șomajului (20-64)	-0,9	7,3	6,8	6,6	6,5	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4	6,4
Rata șomajului (15-74)	-1,0	7,3	6,9	6,6	6,5	6,5	6,4	6,3	6,3	6,3	6,2	6,3
Forța de muncă (20-64)mii	-3,5	8,7	8,7	8,4	8,1	7,7	7,2	6,8	6,3	5,8	5,4	5,2
Forța de muncă (15-64)mii	-3,6	8,8	8,8	8,5	8,2	7,8	7,3	6,8	6,3	5,9	5,5	5,3
tineri, % (15-24 ani)	-2%	8%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	6%	7%
prima-vârstă, % (25-54)	-4%	80%	81%	82%	78%	75%	73%	73%	72%	74%	76%	76%
mai în vârstă (55-64)	6%	12%	13%	12%	16%	19%	20%	21%	22%	20%	18%	18%
Rata de dependență	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Ponderea populației în vârstă (55-64 ani) (1)	5,6	18,8	20,3	18,8	21,2	24,6	26,3	27,4	29,2	27,9	24,7	24,4

Rata de dependență a populației cu vârsta între (20-64) (2)	47,0	23,0	25,0	28,0	32,0	33,0	39,0	45,0	52,0	59,0	68,0	70,0
Rata de dependență - total (3)	47,0	56,0	56,0	60,0	63,0	62,0	68,0	73,0	82,0	90,0	100,0	103,0
Rata de dependență economică - total (4)	77,0	133,0	136,0	139,0	144,0	150,0	159,0	169,0	182,0	194,0	205,0	210,0
Rata de dependență economică a populației cu vârsta între (20-64 ani) (5)	77,0	32,0	36,0	40,0	46,0	49,0	58,0	67,0	80,0	91,0	104,0	109,0
Rata de dependență economică a populației cu vârsta între (20-74 ani) (6)	72,0	30,0	34,0	39,0	44,0	47,0	55,0	63,0	75,0	85,0	97,0	102,0

Proiecțiile cheltuielilor cu pensiile

Scenariu de bază, % din PIB	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Pensii sistem public, brute	3,7	9,8	9,3	9,2	9,6	10,3	10,9	11,6	12,2	12,8	13,4	13,5
Pensii pentru limită de vârstă și anticipate, brute	3,9	8,1	7,8	7,8	8,2	8,8	9,5	10,1	10,7	11,2	11,8	12,0
Din care: pensiile raportate la castiguri, brute	4,0	8,0	7,8	7,7	8,2	8,8	9,5	10,1	10,7	11,2	11,8	12,0
Pensii de handicap, brute	-0,3	1,2	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8
Pensii de urmaș, brute	0,1	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7
Pensii ocupaționale, brute	1,1	0	0	0,1	0,3	0,5	0,9	1,2	1,3	1,5	1,3	1,1
Pensii private, brute	0,5	0,2	0,3	0,3	0,3	0,04	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7
Pensii noi, brute	3,5	9,3	8,8	8,7	9,1	9,7	10,4	11,0	11,6	12,1	12,7	12,8
Pensii sistem public, nete	6,6	7,1	7,5	8,1	8,9	9,7	10,4	11,1	11,8	12,5	13,1	13,7
Pensii sistem public, contribuții												
Pensii sistem public, active												
Indicatori adiționali	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060

Pensiile din sistemul public, nete/Pensiile din sistemul public, brute, %	0,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%	95,0%
Pensionari (sistemul public, 1000 persoane)	1140	5866	6204	6214	6327	6604	6811	7069	7119	7117	7084	7006			
Pensionari în vârstă de 65+ (1000 persoane)	2595	3205	3552	3872	4030	4284	4777	5106	5454	5592	5699	5799			
Pondere pensionarilor sub 65 de ani ca% din toți pensionarii	-28,1%	45,4%	42,7%	37,7%	36,3%	35,1%	29,9%	27,8%	23,4%	21,4%	19,5%	17,2%			
Rata beneficiu (pensii publice)	-11,8	38,7	33,7	32,5	32,2	31,3	30,7	29,7	28,8	28,1	27,8	26,9			
Rata de înlocuire la pensie, brută (pensii sistem public)	-13,0	41,6	35,8	34,4	33,4	32,5	31,6	31,1	30,1	29,8	29,1	28,6			
Ratele medii de angajamente (pensiile noi, veniturile aferente)															
Perioada medie contributivă (de pensii noi, de venituri asociate lor)	4,8	31,3	33,9	35	35,4	35,7	36,0	36,0	36,0	36,1	36,1	36,1			
Contribuabili (pensiile publice, 1000 de persoane)	-387,5	5581,1	5546,7	5715,4	5810,3	5827,4	5796,2	5720,4	5564,2	5408,1	5280,7	5193,6			
Rata de sprijin (contribuabili/100 pensionari, pensiile publice)	-21,0	95,1	89,4	92,0	91,8	88,2	85,1	80,9	78,2	76,0	74,5	74,1			
Speranța de viață mai mare, % din PIB (Dif. de bază)	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060			
Pensii sistem public, brute	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3			
Creșterea productivității muncii, % din PIB (Dif. de bază)	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060			
Pensii sistem public, brute	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3			

Migrația mai mică, % din PIB (Dif. de bază)	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Creștere nominală 2060 față de 2010	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Pensii sistem public, brute	0,1										
Rata de ocupare mai mare (1 pp), % din PIB (Dif. de bază)	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Creștere nominală 2060 față de 2010	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Pensii sistem public, brute	-0,2										
Rata de ocupare mai mare a persoanelor în vârstă, % din PIB (Dif. de bază)	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Creștere nominală 2060 față de 2010	0,0	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Pensii sistem public, brute	-0,2										
Detalierea creșterii cheltuielilor cu pensiile din sistemul public (p p), ani selectați	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Creștere nominală 2060 față de 2010	0,0	0,0	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Pensii sistem public, brute, % din PIB	9,8	9,3	9,2	9,6	10,3	10,9	11,6	12,2	12,8	13,4	13,5
Pensii sistem public, brute, % din PIB - p p din 2010, determinate de:	3,7	-0,6	-0,6	-0,2	0,4	1,1	1,8	2,4	2,9	3,5	3,7
rata de dependență	12,9	0,7	1,9	3,1	3,4	5,3	6,9	8,9	10,5	12,5	12,9
rata de acoperire	-4,7	0,1	-0,8	-1,4	-1,1	-1,9	-2,4	-3,3	-3,9	-4,8	-4,7
efectul ocupării forței de muncă	0,4	-0,1	-0,1	-0,1	0,2	0,3	0,5	0,6	0,6	0,4	0,4
rata beneficiu	-3,7	-1,2	-1,5	-1,6	-1,9	-2,1	-2,5	-2,8	-3,1	-3,3	-3,7
productivitatea muncii	-0,01	0,00	0,00	0,00	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,01
Efectul de interacțiune (rezidual)	-1,2	0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,5	-0,7	-1,0	-1,1	-1,3	-1,2
Perioade de timp selectate	2010	2010-2015	2015-2020	2020-2025	2025-2030	2030-2035	2035-2040	2040-2045	2045-2050	2050-2055	2055-2060
Pensii sistem public, brute, % din PIB - p p., determinate de:	3,7	-0,55	-0,06	0,41	0,63	0,69	0,69	0,58	0,55	0,61	0,15
rata de dependență	12,9	0,7	1,3	1,2	0,3	1,9	1,6	2,0	1,6	2,0	0,4

rata de acoperire	-4,7	0,1	-0,8	-0,6	0,3	-0,8	-0,5	-0,9	-0,6	-0,8	0,1
efectul ocupării forței de muncă	0,4	-0,1	0,0	0,0	0,3	0,1	0,2	0,1	0,0	-0,2	0,0
rata beneficiu	-3,7	-1,2	-0,3	-0,1	-0,3	-0,2	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2	-0,4
productivitatea muncii	-0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
efectul de interacțiune (rezidual)	-1,2	0,1	-0,2	-0,1	0,0	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2	0,1

Sănătate

Chestei de sănătate, % din PIB	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Scenariu de referință AWG	1	3,7	3,6	3,7	3,8	3,9	4,1	4,2	4,3	4,5	4,6	4,6
Scenariu demografic	1,1	3,7	3,6	3,7	3,8	4,0	4,1	4,3	4,4	4,6	4,7	4,8
Scenariu speranță de viață	1,2	3,7	3,6	3,7	3,8	4,0	4,1	4,3	4,5	4,6	4,8	4,9
Scenariu de sănătate constantă	0,5	3,7	3,5	3,5	3,6	3,6	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	4,1
Scenariu de cost legat de moarte	1	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Scenariu de elasticitate a veniturilor	1,4	3,7	3,6	3,8	3,9	4,1	4,3	4,5	4,6	4,8	4,9	5,0
UE27 Scenariu de cost convergență	3,6	3,7	3,7	4,0	4,3	4,6	5,0	5,4	5,9	6,3	6,8	7,2
Scenariu de productivitate a muncii	2,7	3,7	3,6	3,8	4	4,2	4,6	4,9	5,4	5,8	6,1	6,3
Scenariu specific sectorului de indexare	0,6	3,7	3,4	3,5	3,5	3,6	3,7	3,9	4,0	4,1	4,2	4,3
Scenariu compus din factori non-demografici	2,1	3,7	3,7	3,9	4,1	4,4	4,7	5,0	5,2	5,4	5,6	5,7
Scenariu de risc AWG	1,4	3,7	3,7	3,8	4,0	4,2	4,4	4,6	4,7	4,9	5,0	5,1

Prevederi pe termen lung

Prevederi de cheltuieli pe termen lung, % din PIB	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Scenariu de referință AWG	1,1	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	1,2	1,3	1,5
Scenariu demografic	0,8	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	1,1	1,3	1,4

Scenariu speranța de viață	1,3	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,1	1,3	1,5	1,7	2,0
Scenariu de bază	1,2	0,6	0,6	0,7	0,8	0,8	1,0	1,1	1,3	1,4	1,7	1,9
Scenariu invaliditate permanentă	1,0	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,4	1,6
Schimbarea 1% persoanele dependente în scenariu oficial	1,7	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,3	1,4	1,6	1,8	2,1	2,4
Scenariu de acoperire al convergenței	2,6	0,6	0,7	0,7	0,9	1,0	1,2	1,5	1,8	2,2	2,7	3,2
Scenariu de cost al convergenței	1,7	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	1,1	1,3	1,5	1,7	2,0	2,3
Scenariu de risc AWG	1,5	0,6	0,6	0,7	0,8	0,9	1,0	1,2	1,4	1,6	1,9	2,2
Numărul de persoane dependente - mii	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Scenariu de referință AWG	36,6%	1.317	1.344	1.383	1.447	1.513	1.572	1.633	1.682	1.728	1.773	1.800
din care:												
primirea în îngrijire oficială (servicii în natură)	91,9%	306	327	343	360	382	416	449	477	508	549	587
bazat pe prestațiile în numerar sau îngrijirea neoficială	19,9%	1.011	1.017	1.039	1.088	1.131	1.156	1.185	1.205	1.220	1.224	1.213
Scenariu demografic	54,0%	1.317	1.368	1.431	1.524	1.608	1.689	1.779	1.847	1.913	1.982	2.029
din care:												
primirea în îngrijire oficială (servicii în natură)	107,2%	306	331	352	372	399	437	475	508	545	592	634
bazat pe prestațiile în numerar sau îngrijirea neoficială	38,0%	1.011	1.038	1.079	1.151	1.209	1.251	1.304	1.340	1.369	1.390	1.396
Scenariu invaliditate permanentă	21,2%	1.317	1.320	1.335	1.371	1.419	1.457	1.494	1.526	1.547	1.582	1.597
din care:												
primirea de îngrijire oficială (servicii în natură)	77,8%	306	322	335	347	366	396	423	448	471	509	544
bazat pe prestațiile în numerar sau îngrijirea neoficială	4,1%	1.011	997	1.000	1.024	1.053	1.061	1.071	1.078	1.076	1.072	1.053

Modificare 1% a dependentilor din scenariul oficial si neoficial din care: primirea de îngrijire oficială (servicii în natură) bazat pe prestațiile în numerar sau îngrijirea neoficială Scenariu de acoperire al convergenței din care: primirea de îngrijire oficială (servicii în natură) bazat pe prestațiile în numerar sau îngrijirea neoficială	54,0%	1.317	1.368	1.431	1.524	1.608	1.689	1.779	1.847	1.913	1.982	2.029
	173,5%	306	399	495	525	560	606	653	692	736	790	837
	17,9%	1.011	969	936	999	1.048	1.082	1.126	1.155	1.177	1.192	1.193
	54,0%	1.317	1.368	1.431	1.524	1.608	1.689	1.779	1.847	1.913	1.982	2.029
	268,0%	306	345	384	426	481	556	642	728	839	966	1.125
	-10,6%	1.011	1.024	1.047	1.098	1.127	1.133	1.137	1.120	1.075	1.015	904

Educația

Cheltuieli de sănătate, % din PIB	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Creștere nominală 2060 față de 2010	-0,1										
Total	3,5	3,3	3,3	3,3	3,2	3,1	3,1	3,2	3,3	3,4	3,4
Cheltuieli datațiate (în general constante):											
Transferuri (2%) - Capital (18%) - de personal (51%) - altele (29%)											
Primar											
Cheltuieli datațiate (în general constante):	0	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9
Transferuri (0%) - Capital (18%) - de personal (51%) - altele (29%)											
Secundar inferior											
Cheltuieli datațiate (în general constante):	0	0,7	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
Transferuri (1%) - Capital (21%) - de personal (50%) - altele (19%)											

Secundar superior	0	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Cheltuieli detaliate (in general constante):												
Transferuri (3%) - Capital (13%) - de personal (50%) - altele (24%)												
Învățământul terțiar	-0,2	1,2	1	0,9	0,9	1	0,9	0,9	0,9	1	1	1
Cheltuieli detaliate (in general constante):												
Transferuri (3%) - Capital (20%) - de personal (30%) - altele (47%)												
Număr studenții - mii												
Total	-1497	3640	3362	3247	3144	2943	2720	2527	2402	3219	2243	2143
% din populația cu vârsta între 5-24	3%	71%	75%	75%	76%	74%	74%	74%	74%	75%	75%	74%
Primar	-319	863	870	864	801	719	658	630	620	604	677	544
Secundar inferior	-320	890	849	869	850	783	704	650	627	616	599	569
Secundar superior	-384	934	822	785	799	776	715	646	599	578	568	550
Învățământul terțiar	-473	953	820	729	694	665	642	601	557	520	498	480
Număr profesori - mii												
Total	-83	209	196	192	186	174	159	148	141	137	133	127
Primar	-19	52	52	52	48	43	40	38	37	36	35	33
Secundar inferior	-26	72	68	70	69	63	57	52	51	50	48	46
Secundar superior	-23	56	49	47	48	47	43	39	36	35	34	33
Învățământul terțiar	-15	30	25	23	22	21	20	19	17	16	15	15
Cheltuieli pentru educație, % din PIB scenariu de inerție (dif.de valoarea inițială)	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Total	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Cheltuieli pentru educație, % din PIB scenariu EU2020 (dif.de valoarea inițială)	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Total	0,9	0,1	0,6	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0

Șomaj

Ajutor de șomaj - de bază	Creștere nominală 2060 față de 2010	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2055	2060
Ajutor de șomaj ca % din PIB	-0,3	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

LEGENDĂ:

* PIB potențial și componentele sale sunt folosite pentru a estima rata de creștere a PIB potențial.

(1) Ponderea populației în vârstă = Populația cu vârsta între 55-64, % din populația cu vârsta între 20-64 ani

(2) Raportul de dependență pentru limită de vârstă = populația cu vârsta de 65 ani și peste, ca procent din populația cu vârsta între 20-64 ani

(3) Rata totală de dependență = populația sub 20 și peste 64 de ani ca procent din populația cu vârsta între 20-64 ani

(4) Rata totală de dependență economică = Total populație mai puțin angajații, % din populația ocupată cu vârsta între 20-74

(5) Raportul de dependență economică pentru limită de vârstă (20-64) = populația inactivă cu vârsta de 65+, % din populația ocupată cu vârsta între 20-64

(6) Raportul de dependență economică pentru limită de vârstă (20-74) = populația inactivă cu vârsta de 65+, % din populația ocupată cu vârsta între 20-74

NB :: = datele nu sunt prevăzute